

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

OTÁZKY VIKTIMIZACE: STÁT A OBĚŤ TRESTNÉHO ČINU

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Miroslava Kejdová, CSc.

Zpracoval:

Bc. František Ševčík

Brno 2009

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Otázky viktimizace: stát a oběť trestného činu“ vypracoval samostatně na základě uvedené literatury a pod vedením svého vedoucího diplomové práce.

V Brně dne

.....

Bc. František Ševčík

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí mé diplomové práce JUDr. Miroslavě Kejdové, CSc. za odborné rady, připomínky a trpělivost při zpracování diplomové práce.

Bc. František Ševčík

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ POZNATKY Z OBLASTI VIKTIMIZACE OBĚTI TRESTNÉHO ČINNU	8
1.1. Viktologie a viktimizace	8
1.1.1. Rozvoj viktimologie	18
1.1.2. Viktimologické poradenství.....	19
1.1.3. Význam viktimologie pro prevenci zločinnosti.....	20
1.2. Trestný čin	22
1.2.1. Definice a znaky trestného činu.....	22
1.2.2. Trestný čin krádeže motorového vozidla a vloupání do motorových vozidel.....	23
1.2.3. Dopad trestného činu na oběť a dynamika prožívání újmy	25
1.3. Výchova a prevence jako proces vedoucí k předcházení trestné činnosti	26
1.3.1. Sociální a situační prevence.....	27
<i>Význam sociální pedagogiky v prevenci kriminality.....</i>	<i>28</i>
1.3.2. Primární, sekundární a terciární prevence	30
1.3.3. Prevence viktimnosti.....	31
1.4. Subjekty prevence.....	32
1.4.1. Úloha státu v prevenci kriminality.....	33
1.4.2. Prevence kriminality, občanská společnost a komunity	34
1.4.3. Policejní prevence.....	35
2. VIKTIMIZACE OBĚTÍ KRÁDEŽÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL A VLOUPÁNÍ DO MOTOROVÝCH VOZIDEL V RÁMCI JIHOMORAVSKÉHO KRAJE	37
2.1. Analýza stavu vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji	38
2.1.1. Statistické údaje vývoje krádeží automobilů a věcí z aut	38
2.1.2. Vzorové případy vybrané trestné činnosti	43
<i>Krádeže motorových vozidel.....</i>	<i>43</i>
<i>Krádeže věcí z automobilů.....</i>	<i>44</i>

2.1.3.	Hlavní příčiny vybrané trestné činnosti	45
2.1.4.	Obecně navrhovaná opatření	47
2.2.	Výzkum viktimizace a rozvoj oboru viktimologie v Jihomoravském kraji.....	50
2.2.1.	Zkušenosti obyvatel a výsledky viktimologického výzkumu.....	51
	<i>Oběti krádeže automobilů.....</i>	<i>51</i>
	<i>Oběti krádeže věcí z aut .....</i>	<i>52</i>
	<i>Spokojenost obětí s prací úředníků.....</i>	<i>53</i>
2.2.2.	Výzkum veřejného mínění v Jihomoravském kraji	54
2.2.3.	Rozvoj viktimologie v Jihomoravském kraji.....	57
2.3.	Analýza výchovné činnosti a prevence vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji.....	58
2.3.1.	Zhodnocení role českého státu a krajské správy.....	59
2.3.2.	Zhodnocení sociální a situační prevence	63
2.3.3.	Zhodnocení informační prevence a návrhy na zlepšení.....	67
	<i>Nedostatky v rozvoji viktimologie a vzdělávání odborníků .....</i>	<i>68</i>
	<i>Nedostatečná publikační činnost a distribuce informací.....</i>	<i>70</i>
	<i>Nedostatky v efektivnosti preventivních programů a akcí .....</i>	<i>73</i>
	<i>Vlastní návrhy nových výchovných a preventivních programů .....</i>	<i>76</i>
	ZÁVĚR	79
	ANOTACE	82
	RESUMÉ	83
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	84
	SEZNAM ZKRATEK	86
	SEZNAM TABULEK.....	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ	88
	SOUHLAS S VYUŽITÍM DIPLOMOVÉ PRÁCE	89

ÚVOD

V rámci budování demokratické společnosti dochází i k nežádoucím patologickým průvodním jevům, ke kterým bezesporu patří kriminalita. Nemalou měrou jsou důležité problémy v oblasti každodenní, pouliční kriminality, neboť s touto se setkává běžný občan každý den a dotýkají se jej daleko více a vnímá ji subjektivněji, než globální problémy v oblasti kriminality a páchání trestné činnosti na mezinárodní úrovni. Jedná se především o nárůst běžné majetkové trestné činnosti, která má situační povahu, nárůst brutality, agresivity, bezohlednosti a drzosti pachatelů trestných činů, pokles věkové hranice u mladistvých pachatelů atd.

Často občan sice vnímá ze sdělovacích prostředků, že došlo k nějaké trestné činnosti, vnímá ji však jako nějakou senzaci či událost a většinou si z ní nevezme žádné ponaučení. Většina z obětí trestného činu odpovídá, že na danou situaci nebyli připraveni, protože si říkali, že jim se to stát nemůže. Nebyli připraveni řešit tuto krizovou situaci a v některých případech dali i sami podnět k tomu, že se stali obětí trestného činu.

Prezentované statistiky trestné činnosti neustále ukazují na stav, kdy ***zhruba 70 % celkové trestné činnosti je majetková kriminalita a automobilová kriminalita se na těchto neradostných číslech výraznou měrou podílí.*** U motorového vozidla jsou dvě základní rizika odcizení. První odcizení celého vozu a druhé vykradení cenných věcí z vozu. Přitom krádeže vozidel se týkají jak nových vozů, tak i těch starších. Poškozenému může být způsobena nejen hmotná škoda, ale může mít i spoustu dalších starostí, které se týkají např. vyhotovení nových klíčů od bytu či zaměstnání, blokace telefonu, platební karty a v neposlední řadě musí také investovat svůj čas vyřizování nových dokladů.

Všechny tyto výše uvedené skutečnosti jsou důvodem proč jsem si zvolil jako téma diplomové práce ***otázky viktimizace, tedy otázky týkající se procesu, ve kterém se člověk stává obětí trestného činu. Pokusím se rozebrat problematiku viktimizace obětí trestného činu a především možnosti vlivu státu a ostatních subjektů na tento proces a to zejména prostřednictvím vzdělávání, výchovy a všeobecného informování každého jedince.*** Každá současná demokratická společnost se snaží v rámci kriminální politiky chránit své občany před kriminalitou a nedílnou součástí této politiky je i ***politika***

preventivní. Jakým způsobem může působit stát na občany, jako na potencionální oběti? Může nějakým způsobem stát preventivně vychovávat tyto potencionální oběti? Jaká je současná situace v České republice? Jaká je role státu v jednotlivých fázích viktimizace, jaké je jeho postavení vůči oběti?

Nejen na tyto, ale i další otázky viktimizace a prevence se pokusím odpovědět prostřednictvím této diplomové práce. Jsem si vědom, že výše uvedená problematika je téma nejméně na vědeckou práci. Proto bych se v rámci své diplomové práce **zaměřil především na kriminalitu v oblasti krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel s důrazem na stav situace v Jihomoravském kraji.** Jedná se o problematiku, která je všeobecně známá a která se týká v podstatě většiny dospělé populace, neboť krádeže motorových vozidel spolu s krádežemi věcí z nich představují téměř jednu čtvrtinu celkové kriminality a přes třicet procent majtkové kriminality.

V teoretické části budou **vysvětleny základní pojmy z oblasti viktimologie a viktimizace oběti,** bude **stručně popsán rozvoj viktimologie a viktimologického poradenství,** také bude **vzdvihnout význam viktimologie pro prevenci zločinnosti.** Dále bude v teoretické části **definován pojem trestného činu a v krátkosti vysvětlen trestný čin krádeže motorového vozidla a vloupání do motorových vozidel.** Bude také **vyličen dopad trestného činu na oběť a dynamika prožívání újmy.** V neposlední řadě se teoretická část **zabývá problematikou výchovy a prevence jako procesu vedoucího k předcházení trestné činnosti.** Jsou zde **charakterizovány jednotlivé druhy prevence,** tedy sociální a situační prevence, dále primární, sekundární a terciální prevence a prevence viktimnosti. Nedílnou součástí je také **vysvětlení významu sociální pedagogiky v prevenci kriminality.** V návaznosti jsou **charakterizovány jednotlivé subjekty prevence jako stát, policie, občanská společnost a komunity a jejich úloha.**

Praktická část pak konkrétně **analyzuje viktimizaci obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel v rámci Jihomoravského kraje.** Důležitou součástí, která uvádí do současné situace dané problematiky je **analýza stavu vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji.** Tato část obsahuje **statistické údaje, vzorové případy a soudobé trendy této trestné činnosti, jsou zde objasněny hlavní příčiny a vylíčena obecně navrhovaná opatření.** Dále **následuje výzkum viktimizace obětí krádeže automobilů a krádeže věcí z aut v Jihomoravském kraji,** jsou zde uvedeny

závěry z výzkumu veřejného mínění o kriminalitě obyvatel Jihomoravského kraje a je zde popsán rozvoj viktimologie v rámci kraje.

Stěžejní částí diplomové práce je *analýza výchovné činnosti a prevence trestné činnosti krádeží automobilů a věcí z vozidel v Jihomoravském kraji*. Je zde *zhodnocena role českého státu i krajské správy, sociální a situační prevence* v rámci Jihomoravského kraje. V závěru se práce *blíže zaměřuje na zhodnocení informační prevence, kde jsou formulovány návrhy na zlepšení současné situace spolu s vlastními návrhy nových výchovných a preventivních programů*.

Cílem této práce je nejen *poskytnout celkový přehled o otázkách viktimizace, možnostech prevence, postavení státu a oběti v tomto procesu*, ale také *podat dílčí přehled o současné situaci dané oblasti v České republice*. Nedílnou součástí práce bude *analýza současných metod či způsobů prevence, vzdělávání a informování Jihomoravském kraji*. Rovněž bude *rozebrána role státu i dalších subjektů ve výchově a prevenci na území Jihomoravského kraje*. V neposlední řadě *bude poukázáno na nedostatky systému prevence proti krádežím motorových vozidel a krádeží aut v Jihomoravském kraji* a budou *naznačena možná řešení do budoucnosti*. Fundamentální těžiště práce je zamyslet se nad tím, zda může stát skutečně ovlivnit viktimizaci oběti a zda skutečně prevence a vzdělávání směřující od státu k lidem může viktimizaci když ne zamezit, tak alespoň minimalizovat.

Při zpracování *vycházím ze získaných poznatků při studiu odborné literatury a odborných materiálů, z internetových stránek, z praktických informací poskytnutých odborníky a vlastních zkušeností z praxe*. V práci jsou *použity metody komparace, rozbor a analýza*. Pro stanovení závěrů diplomové práce jsou využity *metody indukce a dedukce*.

Při rozboru dané problematiky *budu vycházet nejen ze získaných teoretických poznatků, ale také z praktických zkušeností získaných* dlouholetou činností na oddělení služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, Správy Jihomoravského kraje, zabývajícího se problematikou krádeží motorových vozidel a profesního zájmu o danou oblast.

1. ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ POZNATKY Z OBLASTI VIKTIMIZACE OBĚTI TRESTNÉHO ČINNU

Abychom lépe porozuměli celé problematice je třeba znát některá teoretická fakta týkající se oblasti viktimologie, trestného činu. Bez těchto základních poznatků a znalostí mohou být některé souvislosti nejasné.

1.1. Viktomologie a viktimizace

Viktimizace je proces, ve kterém se člověk stává obětí. Výraz viktimizace označuje proces zraňování a poškozování jedince. U obětí kriminality se jedná o děj, který je složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí, vlastním útokem na oběť. Výzkumy i praxe dokládají, že z psychologického hlediska je újma způsobená trestným činem úvodním dějem, na který navazují další zraňující události. Jinak řečeno proces viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchaného trestného činu.¹

Na procesu viktimizace se podílí:

- *chování pachatele,*
- *chování oběti,*
- *reakce sociálního okolí,*
- *způsob přijetí role oběti.*²

Běžně se rozlišují dvě fáze viktimizace:

- *viktimizace primární,*
- *viktimizace sekundární.*

---

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

² DIVÁČKÁ, Ilona. *Vodopád.cz: Vše nejen o psychiatrii* [online]. 2000 [cit. 2009-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodopad.cz/c36.htm>>.

Primární viktimizace zahrnuje dění spojené bezprostředně s trestným činem. V důsledku trestného činu vzniká oběti vždy určitá primární újma způsobená pachatelem. Jde tedy o poškození, která jsou přímým, bezprostředním důsledkem trestného činu. Vzniklá újma zahrnuje tzv. primární rány. Jsou trojího druhu:

- **fyziká újma** (narušení fyzické integrity počínaje lehčími zraněními a konče těžkým ublížením na zdraví či usmrcením),
- **finanční újma** (poškození či ztráta majetku, ale též ušlý zisk či náklady na léčení),
- **emocionální újma** (emocionální rány jsou obtížně objektivně postižitelné, protože se odvíjejí v prožívání oběti a souvisejí s jejím osobnostním založením neboli individualitou, mohou být značně ničivé a obtížně odstranitelné a mohou mít rozmanitou podobu).

Ani hloubka emocionálních problémů oběti nekopíruje rozsah fyzické či materiální újmy. I objektivně malou újmu může oběť prožívat velmi úporně. Po jevové stránce mohou být emocionální rány značně rozmanité. Obecně je lze charakterizovat jako vnitřní diskomfort, tenzi a labilitu čili kolísání emocionálních stavů. **K častým příznakům patří zejména difúzní strach z pachatele či konkrétní strach z opakování viktimizace.** Oběť také **trpí nedůvěrou vůči okolí, bojí se dělat to, co dříve běžně dělal a vzdává se svých původních návyků.** Mentálně je stále vázána ke kritické události, nemůže se od ní odpoutat. Obtížně se koncentruje na pracovní a jiné úkoly. Mívá také pocit ztráty své identity, cítí se být jiná než předtím. Bývá pro ni obtížné rozpomenout se na určité detaily trestného činu, ale jiné jí nejdou z mysli, opakovaně se vracejí. Objevit se mohou také **pocity vzteku a podrážděnosti.** Vztek se někdy týká pachatele, jindy míří obecně na společenské poměry. Emocionální rány mají zásadní význam pro účinné jednání i pomoc oběti. Určují totiž skutečnou hloubku primární viktimizace. Ačkoliv je nelze jednoduše vyčíslit, nejsou totiž měřitelné stejným (objektivním) způsobem jako je fyzická a materiální újma, mohou vést k trvalému poškození pracovní způsobilosti.

Co způsobuje emocionální újmu? Jak vznikají emocionální rány? Trestný čin otřese základními životními předpoklady, roztříští důležité mentální mapy a životní scénáře oběti. Dochází k psychické fragmentalizaci. "Znovuposkládání" a hlavně přeskládání (kognitivní restrukturalizace) je vlastně jádrem procesu vyrovnávání se s

viktimizací. **Za klíčový je považován fakt, že trestný čin prolomí dvě životně důležité iluze.** V běžném životě si je příliš neuvědomujeme, avšak patří k základním předpokladům duševního zdraví a psychické pohody. **První iluze vychází ze základní lidské potřeby bezpečí, druhá iluze z potřeby sebeprosazování a seberealizace.** Trestný čin způsobuje na kratší či delší dobu:

- **ztrátu iluze dobrého světa** (svět se jeví jako zlé a nepřehledné místo, kde se odehrávají nevysvětlitelné, nepředvídatelné a nespravedlivé události, oběť ztrácí schopnost důvěřovat druhým, prožívá intenzivní pocit strachu),
- **ztrátu iluze kontroly** (kontrolovat a ovlivňovat vlastní život se jeví jako zbytečné a marné, protože se člověk nezaviněně dostává do situací, které nemůže zvládnout vlastní aktivitou, oběť se cítí slabá a bezmocná, má pocit, že osobní aspirace a plány nemají smysl, neboť nemůžeme ovlivnit běh vnějších událostí).³

Sekundární viktimizace je sice velmi **častá, nikoli však "povinná" fáze** viktimizace. **Dochází k ní až v době po spáchání trestného činu a nesouvisí již s konáním pachatele.** Většina obětí zločinu se s ní sice setkává, ale v optimálním případě k ní dojít nemusí. Pojem a problém sekundární viktimizace je znám již padesát let. Přesto je druhotné zraňování druhým nejčastějším důvodem, proč vyhledávají oběti kriminality služby poraden pro oběti trestných činů. Hlavním důvodem je potřeba získat informace o právech a postavení obětí v trestním řízení.

Postavení oběti trestného činu je vždy spojeno se stresem. Z podstaty věci samé plyne, že **pro oběť bude kontakt s policií, soudem či znalci vždy stresující.** Oběť se musí rozpomínat na emocionálně nabitě události spojené s trestným činem a referovat o citlivých prožitcích cizím lidem. Sekundární viktimizace se však nevztahuje na tento přirozený a nezbytný stres. O sekundární viktimizaci mluvíme teprve tehdy, když se do procedur, které odstartuje oznámení nebo zveřejnění trestného činu, vloudí další nadbytečné zraňování oběti. **Můžeme hovořit o jevech procedurální neférovosti.**

---

³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

Tento termín byl poprvé použit v roce 1969. L. Luhmann⁴ ve své koncepci rozlišil dva druhy spravedlnosti: procedurální a distributivní. **Procedurální spravedlnost** se vztahuje na procesy, kterými se dospívá k určitému rozhodnutí ve věci. Aplikujeme-li pojem procedurální spravedlnosti na trestní řízení, pak jde o to, zda průběh vyšetřování a souzení případu je zúčastněnými stranami vnímán jako férový. Procedurální spravedlnost zahrnuje z pohledu oběti např. pocit, že její výpovědi a eventuálním návrhům na důkazy byla věnována dostatečná pozornost ze strany orgánů činných v trestním řízení, že jí byla zajištěna ve všech stádiích trestního řízení dostatečná důstojnost a že k ní orgány činné v trestním řízení přistupovaly s patřičnou důvěrou. Pojem **distributivní spravedlnost** zahrnuje postoje k vlastnímu konečnému rozhodnutí ve věci. U obětí kriminality jde o názor oběti na konečné rozhodnutí, které se týká jejího případu. O distributivní spravedlnosti se oběť vyjadřuje v momentu, kdy hodnotí či komentuje např. rozhodnutí soudu o vině a trestu pachatele.

Z výzkumů i praktických zkušeností plyne, že procedurální spravedlnosti připisují lidé větší důležitost než distributivní. Porušení procedurální spravedlnosti a rovnosti je pro ně zásadnější zdroj nespokojenosti než souhlas či nesouhlas s konečným rozhodnutím. Subjektivně závažnější je pocit, že proces rozhodování probíhal korektně, než pocit spokojenosti s konečným výsledkem. Jinak řečeno, oběť bude srozuměna s rozhodnutím soudu právě tehdy, když věří, že vyšetřování i soudní jednání probíhaly řádně a že jí byl vyhrazen náležitý prostor pro uplatnění jejích práv. L. Luhmann ve svém přístupu také ukázal, že procedurální férovost souvisí s obecnými lidskými představami o tom, zda jsou postupy vedoucí k rozdělování trestů vnímány jako férové. Z toho plyne, že sekundární viktimizace není věcí přecitlivělosti či větší zranitelnosti obětí, nýbrž je spojena s určitými obecnými představami o spravedlivém slyšení obou stran.

Příčiny sekundární viktimizace lze rozdělit na:

- **strukturální** (vyplývají z formálních předpisů, např. nutnost setkat se se „svým“ pachatelem v rámci soudního řízení),

---

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

- **sociálně psychologické** (falešné mýty a stereotypy o obětech kriminality, očerňování oběti, přisuzování oběti, že si za to, že na ni byl spáchán trestný čin může sama, nebo že k tomu velkou měrou sama přispěla),
- **individuální** (postoje, kognitivní schémata jednotlivců, kteří profesionálně nebo privátně přicházejí do kontaktu s oběťmi).
- u médií jakožto zvláštní skupiny původců sekundární viktimizace jde pak zejména o **byznys**.

Psychologickým základem sekundární viktimizace je zbytečná frustrace určitých potřeb oběti. Podstata sekundární viktimizace se dá vyjádřit velmi jednoduše. Jejím společným jmenovatelem je nezájem o potřeby oběti a ochranu její důstojnosti. Jestliže při nahlížení na pachatele platí presumpce nevinu, ***pak pro zacházení a komunikaci s obětí by měla platit presumpce dobrých mravů a dobrého jména.*** Mezi hlavní potřeby, jejichž frustrace tvoří základ sekundární viktimizace, patří: ***potřeba informací, bezpečí, důvěry a respektu.***

- **Potřeba přiměřené důvěry.** Svou povinnost podat svědectví o prožitém trestném činu oběť chápe a akceptuje. Může být však zaskočena samotným průběhem výslechu. Nemá zkušenosti ani srovnání, jak vyslychající obvykle postupují. Očekává spíše uznání za svůj paměťový výkon a namísto toho je po volném líčení konfrontována s řadou doplňujících otázek. Upřesňující otázky a dotazy mířící k detailům může vnímat jako projev nedůvěry v to, co říká. Má dojem, že je její líčení zpochybňováno, ačkoliv se sama ničím neprovinila. Nakonec vzniká ***pocit nespravedlnosti***, který patří k typickým projevům sekundární viktimizace.

K předcházení tohoto typu sekundární viktimizace obvykle stačí vhodně vysvětlit průběh výslechu (jeho fáze) a uvést, že doplňující otázky nejsou projevem nedůvěry, nýbrž slouží k získání dalších důležitých údajů.

- **Potřeba získat informace.** Trestný čin podstatně změní na kratší či delší dobu každodenní rytmus života oběti, ale často i celé její rodiny. Oběť najednou musí řešit a zvládat zcela nové situace. Ocítá se v procesní roli poškozeného, ze které plynou určité povinnosti i práva daná zákonem. Málo kdo je však dobře informován, co může a nemůže anebo co ho konkrétně čeká. Trestný čin může

přinést také závažnou finanční a sociální tíseň. Policisty oběť vnímá jako kompetentní osoby. Očekává od nich poskytnutí různých informací, a to i takových, které přesahují souvislosti s trestním řízením. Nedostane-li oběť uspokojivé informace, otevírá se prostor pro *pocit nedůstojnosti*. Tento příznak sekundární viktimizace oběti popisují jako stav, kdy se cítí degradováni na hodnotu pouhého "nosiče" stop či důkazů. Oběť si připadá jako doličný předmět, nikoli jako živý člověk v těžké životní situaci.

K prevenci tohoto druhu sekundární viktimizace vede jednoduchá cesta, a to dobře a srozumitelně informovat oběť v bodech, které ukládá zákon (např. srozumitelně poučit na začátku výslechu, upozornit na možnost peněžité pomoci podle zákona č. 209 O poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti z roku 1997 Sb.). Na mnohé další potřeby a otázky nemusí policisté znát hotovou odpověď, stačí, když jsou schopni odkázat na místa, kde oběť požadované informace získá. *V některých státech je tato povinnost informovat o místech a programech pomoci obětem trestných činů uložena policistům závaznými předpisy* (např. Francie, Anglie, ale i Slovensko).

- **Potřeba bezpečí.** Oběti násilných trestných činů, ale např. i vloupání do bytu, často trpí narušenou potřebou bezpečí. Mají strach z opakované viktimizace. Vše, co připomíná zločin, v nich vyvolává obavy.

Při kontaktu s obětí je vhodné myslet na zvýšenou potřebu bezpečí. Zraňující detaily z průběhu trestného činu je třeba objasňovat citlivě. Při symbolickém návratu na místo činu, třeba cestou předkládání fotografické dokumentace, je nutné počítat s opětovnou ventilací emocí. K péči o zvýšenou potřebu bezpečí u obětí násilí patří i doporučení aby si oběť zajistila doprovod na cestu domů poté, co se zúčastnila různých vyšetřovacích úkonů.

Jak již bylo zmíněno, v rámci sekundární viktimizace dochází k druhotnému zraňování oběti. Stejně tak jako v primární viktimizaci vznikají primární rány, vznikají v sekundární viktimizaci tzv. *sekundární rány, které jsou výlučně psychologického rázu*. Přestože jim z právního pohledu chybí výraznější materiální znaky, má se v současnosti z psychologického pohledu zato, že mohou zraňovat krutějším způsobem než rány primární. Na obecné úrovni jsou sekundární rány definovány trojicí následujících pocitů:

- **Pocit nespravedlnosti.** Mnoho okolností v průběhu vyšetřování a soudního projednávání věci může oběť trápit a vyvolávat v ní pocit nespravedlnosti, např. nedostatek informací, opožděné či odkládané soudní jednání, vyšetřování pachatele na svobodě atd. K odstranění pocitů nespravedlnosti přitom obvykle stačí včasné poskytnutí vysvětlujících informací.
- **Pocit nedůstojnosti.** Oběti často strádají pocitem ponížení a ztráty lidské důstojnosti. Může se jednat o důsledek necitlivě vedeného výslechu nebo senzacechtivého přístupu masových médií. Pocit ponížení může rovněž posilovat nevhodná reakce blízkého okolí. Zejména dotazy, které míří do soukromí oběti a které nemají přímou vazbu na trestný čin, působí na oběť jako zraňování její důstojnosti.
- **Pocit izolace.** Navazuje na mýtus o spolupodílu oběti na její viktimizaci. Pocit izolace je prožitkovým důsledkem změn, které prodělávají vztahy v bezprostředním sociálním okolí, v rodině, na pracovišti, v místě bydliště apod. Dosavadní postoj lidí k jedincům, kteří se stali obětí trestného činu se často mění, kontakty řídnou, z chování se vytrácí přirozenost a stává se strojené. Bývá patrná tendence se kontaktům s obětí spíše vyhýbat. Oběť tyto změny citlivě registruje a trpí pocity izolace a osamění. V konečném efektu se poškozený jedinec utvrzuje v dojmu, že jej kritická událost bytostně změnila, že je jiný, než dříve býval. Prožívá vnitřní psychickou dezintegraci, která zpětně vyvolává nepříjemné pocity v těch, jež jsou s postiženým v kontaktu a snaží se mu pomoci.⁵

Prožívání újmy má také svoji dynamiku. Obecně vzato, představuje **viktimizace silně stresující událost, která je náhlá, nečekaná, nepředvídatelná**. Znamená to, že je prakticky nemožné se na ni připravit, je obtížné se s ní rozumově i emocionálně vypořádat a bývá nemožné se jí vyhnout. **Dominuje pocit zaskočení, vyskytuje se otázka "proč právě já"**.

---

⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

Prožívání újmy prochází několika fázemi:

- **Fáze šoku** - jedinec je zaskočen kritickou událostí, poškozený jedná a cítí zmateně, uplatňují se obranné mechanismy, popření nebo netečnost.
- **Fáze nastupující adaptace** - oběť se s událostí vyrovnává, zpracovává prožívané trauma, k události se prožitkově vrací, bývá pod vlivem smutku, odporu, pocitů viny.
- **Fáze konečné adaptace** - jedinec dochází ke konečnému zpracování traumatu, jeho osobnostní založení se podílí na délce opětovného zařazení do pracovního a společenského života.⁶

S pojmem viktimizace úzce souvisí pojem **viktimnost**. Viktimností se rozumí **souhrn předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí trestného činu**. Obecně platí, že každý člověk, který žije v lidském společenství, se může stát obětí trestného činu, neboli každý z nás je v určitém stupni viktimní, pouze určitá část populace se však skutečně obětí stane. Tak byla např. prokázána nepochybná **souvislost mezi viktimností a profesí**. Mezi rizikové skupiny v kategorii deliktů proti životu zdraví patří např. policisté, příslušníci vězeňské stráže, strážníci, hlídači, průvodčí; loupežemi jsou častěji ohroženi taxikáři, obsluha benzinových čerpadel, prodavači, poštovní doručovatelky apod. **S viktimností asociují některé psychické vlastnosti oběti**. Např. agresivita jakéhokoli druhu (slovní, brachiální) přivádí nositele této vlastnosti do častých konfliktních situací, v nichž mu hrozí zvýšené nebezpečí. Oběť např. nejprve vyvolá hádku a poté je fyzicky napadena a zraněna nebo usmrcena. Lehkomyšlnost a dobrodružnost rovněž vystavuje takové osoby zvýšenému riziku (např. autostop v noci, navštěvování nebezpečných míst). **Osoby vyznačující se nekonvenčními, deviantními nebo patologickými způsoby chování, odchyloujícími se od běžné normy, se rovněž stávají častěji oběťmi trestných činů**. Takoví lidé přitahují pozornost okolí, včetně pachatelů trestných činů a stávají se jakýmsi „hromosvodem“ kriminálních útoků, jako jsou krádeže, loupeže, vydírání, šikany. Takto postiženými skupinami jsou např. homosexuálové, narkomani, oligofrenii. Velmi zranitelnou skupinou jsou alkoholici, jejichž podíl je zvláště vysoký mezi oběťmi loupeží. Osoby žijící v asociálním prostředí,

---

⁶ DIVÁČKÁ, Ilona. Vodopád.cz: Vše nejen o psychiatrii [online]. 2000 [cit. 2009-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodopad.cz/c36.htm>>.

nebo sami se asociálně projevující jsou často napadáni svými společníky nebo konkurenty, známým úkazem jsou např. boje mezi soupeřícími zločineckými gangy, násilnosti pasáků vůči prostitutkám. ***Ze sociálních charakteristik je pro viktimmnost významná příslušnost k minoritám.*** Cizinci, přistěhovalci, nábožensky a rasově odlišné menšiny jsou typickými oběťmi násilností, urážek, rasové nenávisti.⁷

Značný zájem je také věnován ***vytipování lokalit***, kde se lidé s největší pravděpodobností stávají oběťmi trestných činů. Pro tyto lokality jsou příznačné následující znaky:

- leží v ***blízkosti velkých lokalit s levnými obecními byty***, ve kterých bydlí velké množství svobodných a nezaměstnaných mužů,
- jsou spojeny ***hustou sítí veřejných dopravních prostředků*** anebo jsou těmito prostředky snadno dostupné,
- ***nejsou protkány sousedskými vztahy a vazbami***,
- jsou ***sociálně nepřehledné***, nelze snadno rozpoznat domácí lidi od cizinců,
- v pravidelném rytmu ***jsou opouštěny svými uživateli*** (přes den lokality bydlení, večer administrativní budovy).⁸

Z tohoto výčtu faktorů viktimmnosti vyplývá, že ***tyto faktory lze rozdělit mj. na ty, které potencionální oběť trestného činu může sama svým chováním a jednáním ovlivnit a na ty, které ovlivnit není schopna.*** Na základě výsledků viktimmologických výzkumů bylo zjištěno, že např. i lehkomyšlnost, neopatrnost či provokace ze strany oběti může přispět k trestnému činu.

Osobností oběti trestného činu, rolí oběti v genezi trestného činu, rolí oběti v odhalování a stíhání trestného činu, způsoby, jak pomoci oběti po spáchání trestného činu a způsoby, jak se vyhnout poškození trestným činem, se zabývá vědní obor viktimmologie jako součást kriminologické vědy. ***Viktimmologie je věda o obětech trestných činů.*** Jedná se o relativně novou vědní disciplinou. Zabývá se oběťmi

---

⁷ ZAPLETAL, Josef. Kriminologie : Díl I. obecná část. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4

⁸ DIVÁČKÁ, Ilona. Vodopád.cz: Vše nejen o psychiatrii [online]. 2000 [cit. 2009-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodopad.cz/c36.htm>>.

trestných činů. Zájem o tuto problematiku je nejen snahou o vypracování poznatků o tom, jak a zda se lze vyhnout roli oběti a preventivními opatřeními snížit riziko ohrožení, ale i o přiměřené postavení oběti v systému spravedlnosti a trestního práva. Slovo *viktologie je odvozeno od latinského slova victima*, tedy oběť. V rámci kriminologie rozumíme obětí fyzickou osobu, která trestným činem utrpěla újmu na životě, zdraví, majetku, cti nebo jiných právech. Za oběť jsou však pokládány i osoby právnické. Újma nemusí být způsobena jen trestným činem, ale též např. živelnými pohromami, válkou, politickou diskriminací. Pro kriminologii je ale výhodnější užší vymezení oběti, protože umožňuje dospět ke konkrétnějším a pro praxi užitečnějším závěrům. Také proto se budu zabývat oběťmi, které utrpěly újmu mající bezprostřední příčinnou a časovou souvislost se spáchaným trestným činem.

Předmětem viktologie je šest skupin jevů a zákonitostí k těmto jevům se vztahujících:

- 1) *osoba oběti* (její biologické, psychické a sociální vlastnosti)
- 2) *vztahy mezi pachatelem a obětí*
- 3) *proces viktimizace*, zejména role oběti v něm
- 4) *role oběti v procesu odhalování, vyšetřování a soudního projednávání věci*
- 5) *pomoc obětem, způsoby jejich odškodnění a rehabilitace*
- 6) *ochrana občanů před viktimizací*

Viktologie je poměrně velmi mladý obor, který vznikl v 50. letech tohoto století. *U prvních průkopníků*, mezi které patří izraelský advokát Beniamin Mendelson, americký psychiatr Frederic Wertham a německý kriminolog Hans von Hentig, *lze vyzorovat dva impulsy pro konstituování viktologie. Bezprostředním podnětem byly hrůzné následky způsobené válečnými zločinci v průběhu 2. světové války desetimilionům obětí. Dalším zdrojem bylo kritické poznání, že dosavadní trestní právo, společenské instituce, ale též věda se v podstatě vůbec nezajímaly o osud obětí trestných činů a nestaraly se o ulehčení jejich života.* Bylo oprávněně konstatováno, že zatímco osobnosti pachatele, o ochraně jeho práv a způsobech jeho resocializace byly napsány stovky vědeckých děl, jejichž výsledky se promítly do zákonodárství, do justiční a vězeňské praxe a do činnosti a postojů společenských institucí, *o osobu oběti nejevil nikdo vědecký zájem.* Přitom oběť zasluhuje stejnou, ne-li větší pozornost než pachatel, protože se ocitá ve velmi svízelném sociální postavení a elementární principy

spravedlnosti a solidarity žádají, aby se jí dostalo pomoci. Právní stát na sebe převzal povinnost chránit své občany před trestnými činy a pokud tuto povinnost v konkrétním případě nesplnil, měl by pociťovat odpovědnost za újmu způsobenou oběti trestného činu. A to je právě přínosem viktimologie, že má význam pro rozvoj vědeckého poznání o příčinách trestné činnosti a že její poznatky jsou použitelné jak pro potírání, tak pro prevenci kriminality.⁹

Viktimita je náchylnost člověka k tomu, aby se stal obětí trestného činu. Jde o povahové rysy, které disponují člověka k tomu, aby se stal obětí - nezdrženlivost, extrémní extrovertnost, labilita emocí, špatné sociální ukotvení a zázemí. Tyto rysy jsou v mnoha aspektech shodné s rysy pachatelů. Viktimitu zvyšuje nadměrná sociální viditelnost (umělci, politici), ale i sociální izolace (bezdomovci, osamělí a staří lidé).

Existují různé typologie obětí, např. dle Mendelsohna:

- *úplně nevinná oběť* (např. chodec, kterého poraní opilý řidič),
- *oběť s malým podílem viny* (žena znásilněná v noci v oblasti mající špatnou pověst),
- *oběť stejně vinná jako pachatel nebo totožná s pachatelem* (sebevražda),
- *oběť více vinná než pachatel* (žena, která pachatele provokuje, vezme si ho k sobě do bytu, a pak odmítne pohlavní styk),
- *oběť podstatně více vinná než pachatel* (usmrcení v sebeobraně),
- *simulující oběť* (nepravdivé obvinění z pohlavního zneužívání).¹⁰

1.1.1. Rozvoj viktimologie

Zájem o problematiku obětí trestných činů se začíná systematicky rozvíjet v 80. letech 20.století. Hlavním podnětem pro rozvoj mezinárodního hnutí na podporu obětí trestných činů byl nárůst kriminality téměř ve všech zemích světa a oslabená pozice oběti trestného činu v souvislosti s historickým vývojem procesního práva. Ve vyspělých demokratických zemích jsou postupně realizována konkrétní praktická

---

⁹ ZAPLETAL, Josef. Kriminologie : Díl I. obecná část. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4

¹⁰ DIVÁCKÁ, Ilona. *Vodopád.cz: Vše nejen o psychiatrii* [online]. 2000 [cit. 2009-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodopad.cz/c36.htm>>.

opatření, která vedou k posílení postavení obětí. V USA byl v roce 1982 přijat federální zákon O ochraně obětí a svědků a v roce 1984 zákon O obětech zločinu. Zákony deklarují práva obětí a stanoví povinnosti institucí ve vztahu k obětem, včetně finanční kompenzace. Obdobné zákony a státní fondy existují v evropských zemích. V roce 1990 založilo ve švédském Stockholmu třináct národních organizací pro pomoc obětem kriminality Evropské fórum služeb obětem. Smyslem Evropského fóra je podpora práv obětí a rozvoj efektivních služeb pro oběti trestných činů v celé Evropě. Organizace sdružené v Evropském fóru se zavázaly, že budou rozvíjet služby pro oběti trestných činů, zajistí psychologickou, praktickou i emoční pomoc obětem během celého trestního řízení, i následnou pomoc, pokud to bude nezbytné. Základní cíle Evropského fóra jsou rozpracovány ve třech dokumentech – obecných standardech pro práci s oběťmi trestných činů: Prohlášení o právech obětí v trestním řízení z roku 1997, Prohlášení o sociálních právech obětí trestných činů z roku 1998, Prohlášení o právech obětí na standardní služby z roku 1999. V uvedených standardech jsou ***zakotveny hlavní principy pro přístup k oběti trestného činu v průběhu trestního řízení, zásady, které by měly respektovat všechny instituce, které poskytují obětem trestné činnosti pomoc a práva, která má oběť trestného činu*** v souvislosti s poskytováním zdravotní péče, zajištěním domova, zaměstnaností, soukromím, příjmem, vzděláním a dalšími službami.

Evropské fórum služeb obětem schválilo na své 9. konferenci v roce 1995 významný dokument Deklaraci práv obětí pro budoucí jednotnou Evropu, který byl publikován v roce 1996. Podle usnesení konference ***by práva obětí trestných činů měla mít v každé zemi širokou publicitu a všechny osoby, které s obětí přicházejí do styku by měly znát rizika sekundární viktimizace.***¹¹

1.1.2. Viktimologické poradenství

Smyslem viktimologického poradenství je prevence sekundární viktimizace oběti ze strany profesionálů, kteří s vysokou pravděpodobností přijdou s obětí trestného činu

---

¹¹ MARTINKOVÁ, Milada Martinková. *ZKUŠENOSTI OBYVATEL ČESKÉ REPUBLIKY S NĚKTERÝMI DELIKTY : výsledky viktimologického výzkumu*. Praha : INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI, 2007. 88 s. Text neprošel jazykovou korekturou a je určen pro studijní účely.

do kontaktu. Sekundární viktimizace čili druhotné zraňování vzniká v kontaktu oběti s širším sociálním okolím, pracovníky orgánů činných v trestním řízení a dalšími profesionály, členy rodiny, sousedy, spolupracovníky. K sekundární viktimizaci dochází na základě necitlivého přístupu k oběti, v důsledku dodržování zažitých, někdy nezbytných postupů profesionálů, v důsledku nedostatečné informovanosti o prožívání oběti apod.

Každý profesionál, ale i běžný občan, respektive laik ví, že oběť trestného činu prožívá trauma a že je nutné k ní přistupovat citlivě. Málokdo je však schopen uvědomit si, co pojem "citlivý přístup" v praxi znamená a jak je prožívání oběti odlišné. ***Každá oběť trestného činu prožívá emoční trauma, nezávisle na tom, k jakému trestnému činu došlo. Kvalita prožitku a jeho intenzita je odlišná v závislosti na charakteristikách previktimní osobnosti, na druhu trestného činu, okolnostech a reakcích okolí, se kterými se oběť setkala bezprostředně po události.***

V praxi se setkáváme se skutečností, že řada profesionálů, ale i blízkých oběti má tendenci k bagatelizaci události za předpokladu, že se nejedná o závažný trestný čin. Konkrétně – ***oběti trestného činu krádeže***, kdy nedošlo k výrazné majetkové újmě ***se často setkávají s větami následujícího typu: "Mohlo to být horší, vždyť se zase nic tak hrozného nestalo, když žijete, dnes je to na denním pořádku apod."*** Tato slova, která v mnoha případech mají být útěchou pro poškozeného a jejichž mluvčí tak mohou chtít zmírnit situaci, ve které se oběť nachází, uklidnit ji, ***mají velmi často opačný efekt. Oběť je v určitých citlivých úsecích po trestném činu. tzv. postviktimní úseky, může vnímat jako tendenci bagatelizovat problém, jako nezájem ze strany profesionálů nebo projev lidské lhostejnosti.***

1.1.3. Význam viktimologie pro prevenci zločinnosti

Poznatky viktimologie, k nímž se dospělo zevšeobecním viktimogenních situací, způsobů chování obětí, forem tzv. viktimologického zavinění a vhodných strategií, jimiž se podařilo předejít trestnému činu, mohou mít velký význam pro ***prevenci zločinnosti***. Je důležité prosadit vědomí, že ***ve svobodné demokratické společnosti nese spoluodpovědnost za své bezpečí každý občan***. Od občana se očekává, že se nebude lehkomyšlně vystavovat ohrožení trestným činem, že svým jednáním nebude zavdávat podnět k trestnému útoku nebo dokonce takový útok provokovat. Je také spravedlivé

očekávat, že ve vhodných podmínkách, pokud je to v jeho silách, se občan bude bránit před bezprostředně hrozícím nebezpečím. ***Nereálné je očekávat, že státní orgány by mohly sami zajistit absolutní ochranu občanům před trestnými činy.*** Součinnost občanů, jako potencialních obětí, může v prevenci sehrát podstatnou úlohu. ***Viktimologie přispívá k aktivizaci veřejnosti zejména tím, že ji varuje před hrozícím nebezpečím a poskytuje jí účinné návody, jak předejít viktimizaci.***

Ukazuje se, že nelze poskytnout obecně platná doporučení, jak se vyhnout jakémukoliv trestnému činu. Větší efekt přinášejí preventivní techniky specifikované podle jednotlivých trestných činů a podle různých situací, v nichž se oběť ocitá. Nelze se přitom omezovat pouze na osvětovou činnost. Účinnější je skupinové nebo individuální poradenství, praktický trénink obranných strategií v různých situacích ohrožení a propagace vhodných technických prostředků (zabezpečovací a signalizační techniky, zámků, poplašných zařízení apod.).

Policie by měla ve své činnosti uplatňovat nejen represivní, ale především preventivní metody. Může sehrát významnou roli též při aplikaci viktimologických poznatků, protože ve srovnání s jinými státními orgány je nejbližší terénním podmínkám a dokáže nejcitlivěji odhadnout hrozící rizika. Kromě policie se ovšem mohou ***na preventivních aktivitách podílet i jiné státní orgány, pojišťovny, orgány sociální péče, sdělovací prostředky, zájmové organizace občanů.***

Viktimologická doporučení osvědčila svou účinnost u těch druhů deliktů, kde lze uplatnit prostředky technické prevence jako například u krádeží vloupáním a krádeží motorových vozidel. Je obtížné vypracovat návody pro chování obětí v situacích, v nichž je silně zastoupena emoční složka a afekty, jako je tomu u znásilnění, loupeží, rvaček, brachiálních útoků v době akutního ohrožení.

Jestliže na jedné straně je velmi prospěšné varovat občany před nebezpečím zločinnosti, nesmí se na druhé straně tato publicita přehánět. Zveličování stupně ohrožení vede ke vzniku davové psychózy přehnaného strachu před zločinem. někteří občané mohou na takovou propagandu reagovat až patologicky, mění své byty v nedobytné pevnosti, ozbrojují se, jsou chorobně podezíraví. V takových situacích může snadno dojít k protiprávním excesům z mezí nutné obrany. Navíc má přehnaný strach i závažné sociální důsledky, může vést k ochuzování společenského a kulturního

života ve večerních hodinách, k vyliďňování určitých městských čtvrtí. Toto omezuje přirozenou sociální kontrolu a dále zvyšuje riziko napadení.

Je proto vhodné zachovávat i v preventivní činnosti, využívající viktimologických poznatkům, nezbytnou střízlivost a objektivitu.¹²

1.2. Trestný čin

Pojem trestného činu je odrazem dlouhého právního vývoje. Trestným činem je podle legální definice pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, tedy znaky skutkové podstaty trestného činu, ty však nevyčerpávají všechny znaky uvedené v zákoně – např. věk a přičetnost pachatele. Tato skupina znaků trestného činu se nazývá formální znaky trestného činu. Vedle formálních znaků je pak trestný čin charakterizován ještě znakem materiálním, a to nebezpečností pro společnost. Materiální a formální znak trestného činu jsou z hlediska pojmového v teorii též někdy označovány jako stránky trestného činu.¹³

1.2.1. Definice a znaky trestného činu

Podle § 3 trestního zákona č. 140/1961 Sb. v platném znění je trestný čin pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomtéž zákoně. Tato formulace vyjadřuje jednak překonání praxe, kdy skutkové podstaty trestných činů byly obsaženy i v mnoha speciálních zákonech, jednak vymezení vůči pojetí, v němž by bylo možno trestat činy, které nejsou v zákoně explicitně popsány. V první, obecné části trestního zákona jsou popsány obecné znaky trestných činů, mezi něž patří:

- **Společenská nebezpečnost** větší než nepatrná. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou. Zákon však nspecifikuje, jakým způsobem se z těchto faktorů stupeň nebezpečnosti

---

¹² ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie : Díl I. obecná část*. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4.

¹³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. 831 s. ISBN: 978-80-7201-696-9.

odvozuje, například které osoby pachatelů nebo pohnutky společenskou nebezpečnost zvyšují nebo snižují. Blíže nespecifikované přihlížení k „osobě pachatele“ může znamenat narušení ústavou zaručené rovnosti před zákonem.

- **Zavinění.** K trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.
- **Trestní odpovědnost** z hlediska věku a přičetnosti pachatele.
- **Vyloučení trestnosti** za podmínek krajní nouze, nutné obrany a oprávněného použití zbraně.
- Územní a personální **omezení působnosti zákona**,
- **Trestnost pokusu, přípravy i podílnictví na činu.**
- **Podmínky zániku trestnosti a promlčení** trestního stíhání.

Ve druhé, tzv. zvláštní části trestního zákona jsou definovány znaky takzvané formální skutkové podstaty jednotlivých trestných činů.¹⁴

1.2.2. Trestný čin krádeže motorového vozidla a vloupání do motorových vozidel

Krádež motorového vozidla je trestným činem proti majetku. Základními ustanoveními, které se na tuto situaci vztahují je paragraf § 249 o neoprávněném užívání cizí věci a § 247 krádež, trestního zákona.

Než-li přistoupím k přesné definici dle zákona, pokusím se jednoduše vysvětlit postup podle kterého je čin klasifikován jako neoprávněné užívání cizí věci nebo krádež. Ke klasifikaci trestného činu jako „krádeže“ se přistupuje až po prokázání úmyslu motorové vozidlo odcizit a ne ho jen neoprávněně užívat. Jde tedy o prokázání úmyslu vozidlo dále zpeněžit, prodat či mít z něho další užitek prokazující úmysl motorové vozidlo již nikdy nevrátit majiteli, ba naopak. Pokud by se takový úmysl vozidlo již nikdy nevrátit zpět nepodařilo prokázat, jedná se o trestný čin neoprávněného užívání věci.

---

¹⁴ Trestný čin. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2004 [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestn%C3%BD_%C4%8Din#Souvisej.C3.ADc.C3.AD_.C4.8Dl.C3.A1nky>.

§ 247 Krádež

1. Kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a
  - a. způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,
  - b. čin spáchá vloupáním,
  - c. bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
  - d. čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
  - e. byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
2. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.
3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a. spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
  - b. způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.
4. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 249 Neoprávněné užívání cizí věci

1. Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takových věcí, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.
2. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

Pokud dojde při pokusu o krádež, či při vloupání do automobilu k poškození vozidla, jedná se trestný čin poškozování cizí věci.

§ 257 Poškozování cizí věci

1. Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.
2. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
  - a. spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na věci svědka, znalce nebo tlumočnicka pro výkon jejich povinnosti,
  - b. spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání,
  - c. způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
  - d. spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.
3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.¹⁵

1.2.3. Dopad trestného činu na oběť a dynamika prožívání újmy

Dopad trestného činu na oběť problémově směřuje k primární viktimizaci a jejím následkům na kvalitu dalšího života oběti. Z předvědecké zkušenosti je známo, že následky oběti na trestný čin jsou rozmanité a často také velmi překvapivé pro okolí. V živých případech se vyskytují veškeré představitelné varianty: od intenzivních následků zřetelně patrných i laickému okolí, až po absenci byť sebedrobnějších pozorovatelných změn v individuálním výrazovém vzorci poškozené osoby. Na čem závisí síla, nebo chceme-li ničivost dopadu trestného činu na oběť?

Dopad trestného činu na oběť je vždy individuální. Eventuální vznik vážných následků, které jsou označovány diagnózou "posttraumatická stresová porucha", záleží

---

¹⁵ *Portál veřejné správy: Trestní zákon 140/1961 Sb.* [online]. 2003-2009 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW:<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=&number2=&name=trestn%C3%AD+z%C3%A1kon&text=>

především na třech důležitých faktorech. Jsou to *previktímní osobnost, okolnosti trestného činu (primární viktimizace) a reakce okolí na trestný čin a přístup profesionálů i blízkých k oběti.*

Viktimizace představuje silně stresující událost, která je z pohledu oběti nenadálá, svévolná a nepředvídatelná. Vyznačuje se tím, že je prakticky nemožné se na ni dopředu připravit, je nesmírně obtížné se s ní rozumově vypořádat, bývá často téměř nemožné se jí vlastním přičiněním vyhnout. Duševní vyrovnávání se s náhlou negativní událostí má individuálně různý průběh. Přesto lze poukázat na určité obecné příznaky, které se u různých lidí zabarvují různou intenzitou, prudkostí, délkou trvání atd. Jak prožívá oběť újmu? Co se děje s obětí po trestném činu? Jaké chování můžeme obvykle pozorovat? Na tyto otázky odpovídá schéma popisující prožívání újmy.¹⁶ viz kapitola 1.1 *Viktimologie a viktimizace*

1.3. Výchova a prevence jako proces vedoucí k předcházení trestné činnosti

Prevenčí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojenými s kriminalitou či dalším patologickým jevům, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich dalšímu rozšíření. Děje se tak především *pomocí nerepresivních opatření, snižováním motivů a příležitostí k páchání trestné činnosti.* Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí nebo působením na potencionální pachatele a oběti trestných činů. Prevence tedy představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním. V tomto smyslu je prevence kriminality součástí kriminální politiky, pokud ji chápeme jako úvahy a opatření společnosti a státu s cílem snížit počet trestných činů. *Strategie uplatňující se při kontrole kriminality je dvojí: represivní – defenzivní a preventivní – ofenzivní.*

---

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese.* 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

Předmětem pozornosti *prevence jsou samostatné kriminogenní faktory*, resp. příčiny a podmínky kriminality. *V moderně pojaté prevenci kriminality je diskutována problematika prevence speciální a generální* (odstrašující), které souvisejí již s uplatňováním trestní represe. Prevence kriminality představuje široké spektrum aktivit, které lze členit z určitých hledisek. Materiál 7.kongresu OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s delikventy (Milán 1985) ve své zprávě „New Dimensions of Kriminology and Crime Prevention“ rozlišuje vedle tzv. *přímých strategií prvence kriminality* (cílených bezprostředně proti tomuto jevu) tzv. *strategie nepřímé*. Primárním cílem těchto nepřímých strategií je celkové kvalitativní zlepšení života, tedy zlepšování životních podmínek. Otázka, zda z toho mají či nemají prospěch bývalí či potenciální pachatelé nebo společenství pro účely dopadu na prevenci kriminality, zde může být až sekundární.

V současné době *rozlišujeme prevenci podle působení*, a to na *sociální, situační, informování občanů a obligatorní*. Dále *na základě dosažené úrovně cílových skupin rozlišujeme prevenci na primární, sekundární, terciární a výjimečně bývá v literatuře uváděna i úroveň kvartální* – tj. práce s těžkými případy recidivistů. V těchto případech se však již jedná spíše o prevenci ve smyslu omezení jejich kontaktu s veřejností, nežli působení na osoby samotné.¹⁷

1.3.1. Sociální a situační prevence

Sociální prevence je zaměřena na sociální faktory kriminality. Její opatření spadají z větší části do oblasti sociální politiky. Podstatou sociální prevence je humanizace života a prostředí, v němž probíhají procesy socializace a sociální integrace.

Opatření sociální prevence zahrnují širokou problematiku rodiny, školství, zdravotnictví zaměstnanosti, volného času, profesní přípravy, územního plánování, urbanismu aj. Významná úloha těchto procesech přísluší *zejména rodině a škole*. Součástí sociální prevence je i zdokonalování činnosti subjektů zodpovědných za sociální integraci, resocializace a rehabilitaci pachatelů. Ve své podstatné části se

---

¹⁷ ZAPLETAL, Josef. Kriminologie : Díl I. obecná část. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4

orientuje na působení na předem nedefinovatelný okruh osob. Jde o širokou paletu aktivit náročných na personální a materiální zabezpečení, převážně s realizací střednědobou až dlouhodobou. Jejich efektivnost je nesnadno měřitelná.

Situační prevence spočívá v opatřeních, jež snižují možnost spáchání trestného činu a zvyšují pravděpodobnost odhalení pachatele. Orientuje se tedy na odstraňování příležitosti pro páchaní trestných činů, na omezování kriminogenních situací a na zvyšování rizika dopadení a odhalení pro potencionální pachatele.

Opatření situační prevence mají charakter převážně technický, organizační a administrativní. Jde např. o opatření k technickému zabezpečení majetkových hodnot, k větší viditelnosti určitého prostředí ke zdokonalení hlídkové a pořádkové služby policie, o různé propagační kampaně vycházejí nezřídka z kriminalistických poznatků. Jejich předností jsou relativně nízké nároky na personální a materiální zabezpečení, rychlá realizovatelnost a snazší měřitelnost účinnosti. Na druhé straně mají většinou pouze krátkodobou účinnost.¹⁸

VÝZNAM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY V PREVENCII KRIMINALITY

Některé sociologické teorie hledají příčiny odchylného chování *v rozporu mezi sociální strukturou a kulturou.*

Kultura je definována jako *komplex společných hodnotových představ regulující chování členů určité společnosti nebo komunity.* Kultura vytváří institucionalizované vzorce chování, jejichž prostřednictvím jsou vymezeny legitimní prostředky k dosažení obecně uznávaných kulturních cílů (popularita, úspěch, peníze...) *Pojem sociální struktura* pak představuje *komplex sociálních vztahů, v němž jsou začleněni jednotliví příslušníci společnosti nebo komunity* (sociální status). Sociální struktura neumožňuje všem členům společnosti dosáhnout rovnou míru obecně uznávaných hodnot.

Tento rozpor vede k napětí mezi kulturní a sociální strukturou, která vytváří tlak na chování jedince a míra kriminality je pak přímo úměrná tomuto tlaku.

---

¹⁸ ZAPLETAL, Josef. Kriminologie : Díl I. obecná část. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4.

Základní a výchozí teze *pojetí sociální pedagogiky poukazuje na souvislost mezi plánovitou výchovnou činností a vlivy prostředí*. Prostředí pojímá jako souhrn vývojových podmínek a podnětů, které tím determinuje účinnost všech výchovných činností. Základní povinností pedagoga je pak systematické poznávání vlivů a podmínek prostředí. Výsledky výchovných záměrů, (cílů) a úsilí závisí na schopnosti splnit tuto úlohu. Sociální pedagog jako badatel musí ovládat metody výzkumu prostředí, aby vědomosti a tyto poznatky mohl použít k poznání prostředí a jeho vlivům. Z hlediska vývoje a výchovy mladé generace mohou být vlivy a podněty, které vycházejí a působí z prostředí, kladné nebo záporné. Sociální pedagogika se zabývá rozeznáváním činitelů (můžeme říci diagnostikou negativních výchovných vlivů), kteří hatí nežádoucí vývoj a hledáním prostředků na jejich překonání.

Z tohoto předpokladu vyplývají dvě oblasti základních úloh sociální pedagogiky:

➤ **kompence**

Kompencí rozumíme hledání sil, které je možné uvolnit, hledání a stanovení činitelů, které je možné použít, tak aby se vyrovnaly nedostatky a zadostiučinilo se neuspokojeným potřebám či se předešlo hrozícím nebezpečstvím.

Kompence velmi úzce spojuje sociální pedagogiku se sociální službou, to znamená s oblastí plánovité společenské pomoci.

➤ **přetváření prostředí**, jedná se o úlohu přetváření, tvorby prostředí a konstruování podnětné edukační reality.

Tato úloha spočívá v plánovitém organizování prostředí, v nacházení společenských sil v něm, které jsou schopné uskutečnit plánované změny. *Úloha přetváření prostředí je integrálně spojena s problematikou kulturně-osvětové práce a výchovně-pečovatelské práce*. Tyto činnosti jsou nejúčinnější prostředky pro uskutečňování kladných změn v prostředí.¹⁹

Vnější činitelé, kteří determinují *efektivnost výchovné práce jsou v prostředí života*, v jejích *existenčních podmínkách* a *ve vlivu okolí*. Jednotlivé roviny života ovlivňuje škola, vrstevnická skupina, sociální prostředí vesnice, města či čtvrtě a okruh

---

¹⁹ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN: 978-80-7367-383-3.

společensko-přátelských styků. To vše tvoří celistvou a vzájemně souvislou jednotu. *Tezi o potřebě spojovat výchovnou práci s mimoškolní činností a s plánovitým formováním životního prostředí žáka vyslovili nejen sociologové výchovy* (Znaniacki, Chalasiński), ale *i pedagogové* (Myslakowski, Radlińska).²⁰

Role mediální výchovy či *pedagogiky médií* není v současné době příliš rozvíjena, je sporadicky diskutována, i když masové komunikační prostředky jsou kanálem všeobecného šíření společenské kultury, populárně-naučných, publicistických a zábavných programů. *Masmédia jsou integrální součástí sociálního prostředí v životě mladé generace*. Plánovitě a záměrně šíří aktuální informace veškerého společenského dění a uvolňují podněty, které působí na formování názorů postojů a ovlivňují nepřímo chování mladé generace občanů. Pod pojmem *mediální kompetence* se pak rozumí schopnost dětí adekvátně přijímat, zpracovávat a hodnotit podněty sdělovacích prostředků a nebýt jimi manipulován.

Soudobé pojetí sociální pedagogiky tedy *zaměřuje svoje výzkumné a pracovní pole zejména na sociální prostředí*, které jedince ovlivňuje a má za úkol postihovat, zkoumat a analyzovat, případně usměrňovat mj. vlivy těchto sociálních vnějších činitelů. *Přístupy progresivní sociální pedagogiky v moderním pojetí jdou dále a jejich programem není pouze čekání na klienta*, který se do stane do bezradné životní situace, kterou se chopí řešit. *Jádrem věci je permanentní socializační proces člověka v měnícím se světě a jeho interakce s prostředím. Sociální pedagogika se zaměřuje na aktivní tvorbu a rozvoj vztahů jedince k druhým, k sociálním skupinám, k organizacím v občanské komunitě.*²¹

1.3.2. Primární, sekundární a terciární prevence

Prevenici nerozdělujeme pouze podle jejího charakteru, ale i podle určení cílové skupiny. Rozeznáváme prevenici primární, sekundární, terciární.

---

²⁰ VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 210 s. ISBN: 80-7194-864-0.

²¹ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN: 978-80-7367-383-3.

Primární prevence spočívá ve vytváření optimálních podmínek pro rozvoj společnosti, jejích institucí a občanů. Zahrnuje oblast sociální politiky, politiky zaměstnanosti, urbanismu, územního plánování, rozvoje jednotlivých regionů. Omezování kriminality není jejím výslovně stanoveným cílem. Jde tedy o nepřímou strategii prevence kriminality. Z povahy věci vyplývá, že se neorientuje na předem stanovený okruh osob či na určité sociální skupiny. Adresátem jednotlivých preventivních aktivit je celá společnost.

Sekundární prevence je zaměřena na rizikové skupiny a jedince, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou buď pachateli (potencionální pachatelé) nebo naopak oběťmi (potencionální oběti) trestných činů. Jde o přímou strategii prevence kriminality.

Terciární prevence je předcházením recidivě trestné činnosti. Orientuje se tedy na jednotlivce a skupiny, kteří se již v minulosti dopustili trestné činnosti (na jejich resocializaci) a na osoby, jež se již v minulosti staly oběťmi trestných činů. Také zde jde o přímou strategii prevence kriminality.²²

1.3.3. Prevence viktimmnosti

Moderní kriminologie doceňuje význam obětí jak v genezi, tak v prevenci trestných činů. V této souvislosti se hovoří o *prevenci viktimmnosti*, směřující k potencionálním či skutečným obětem trestných činů; je obsažena jak v prevenci sociální, tak situační. Někteří autoři prevenci viktimmnosti vyčleňují, vedle obou uvedených, do zvláštní skupiny.

Prevence viktimmnosti se zaměřuje na opatření směřující ke zvýšení veřejného pořádku a bezpečnosti, především ke zdokonalení schopnosti obyvatelstva vyhýbat se nebezpečí, stát se obětí. Jejich součástí je i výcvik přiměřeného chování za akutně hrozícího nebezpečí, ale i opatření vedoucí k nápravě následků viktimizace.

Pokud je prevence viktimmnosti vyčleňována do samotné skupiny, lze i zde rozlišovat primární, sekundární a terciární prevenci viktimmnosti např. osvětové kampaně

---

²² ZAPLETAL, Josef. Kriminologie : Díl I. obecná část. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4.

zaměřené na veškeré obyvatelstvo, na skupiny naznačující se zvýšenou viktimností: na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů.

Primární prevence viktimnosti spočívá především v cílevědomém a systematickém informování veřejnosti na území celého státu, zvláště o způsobech zajištění osobní bezpečnosti a zabezpečení majetku.

Sekundární prevence viktimnosti se soustřeďuje na výchovu a výcvik těch sociálních skupin a jednotlivců, kteří jsou podle poznatků viktimologie vystaveni zvýšenému riziku, že se stanou obětí zločinu.

Terciární prevence viktimnosti záleží v opatřeních, směřujících k co nejširší rehabilitaci osob, které se již staly oběťmi zločinů, včetně restituce a kompenzace utrpěných škod, jak materiální, tak i nemateriální povahy.²³

1.4. Subjekty prevence

Systém prevence kriminality v České republice je založen na pěti pilířích či subjektech.

První pilíř tvoří **rezortní programy prevence kriminality**, které vycházejí z věcné působnosti jednotlivých **ústředních orgánů státní správy**.

Druhý pilíř tvoří **preventivní programy realizované samosprávnými orgány měst a obcí**.

Třetí pilíř naplňují **programy nevládních institucí**, tedy zájmová a politická sdružení občanů, církve, a jiné náboženské organizace, občanské iniciativy, nadace, masmédiá.

Čtvrtým pilířem jsou **preventivní programy bezpečnostních složek**, patří sem především Policie ČR, městská a obecní policie.

Pátým pilířem jsou **preventivní aktivity podnikatelských subjektů**, především sdružení v Komoře podniků komerční bezpečnosti České republiky. Nezastupitelné místo zastávají **komerční bezpečnostní služby**.²⁴

---

²³ MATOUŠEK, Oldřich. Mládež a delikvence. 1.vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

²⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana, MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex, 2004. 146 s. ISBN: 80-86795-05-5.

Tabulka č. 1: Klasifikace strategie a opatření prevence kriminality

Prevence	PRIMÁRNÍ Zaměřena na celou populaci	SEKUNDÁRNÍ Zaměřena na rizikové skupiny	TERCIÁRNÍ Zaměřena na osoby, které se již trestných činů dopustily
SOCIÁLNÍ Orientovaná na společenské faktory Subjekty	Opatření směřující k podpoře hodnotového systému odmítajícího nezákonná jednání MŠMT, MPSV, MZ, MS, rodina, obce	Opatření zaměřená na konkrétní druhy rizikových skupin MPSV, MŠMT, MZ, obce	Opatření výchovná, trestní, ochranná a resocializační MS, MŠMT, MPSV, MZ, obce
SITUAČNÍ Orientovaná na omezování kriminogenních situací a zvýšení pravděpodobnosti odhalení pachatele Subjekty	Informování o obraně proti kriminalitě MV občané, obce	Opatření: organizační, technická, ekonomická MV občané, obce	Zvyšování objasňování trestných činů a zhoršení podmínek pro páchaní konkrétní kriminality, příp. ve vymezených teritoriích MV občané, obce
VIKTIMNOSTI Orientovaná na bezpečné jednání Subjekty	Informování o nejčastěji se vyskytujících druzích kriminality a o správném chování v případě ohrožení trestným činem MV, MŠMT, MZ občané, obce	Informování o možnostech ochrany proti nejčastěji se vyskytujícím druhům kriminality MV, MŠMT, MZ občané, obce	Psychologická, zdravotní, právní pomoc, poradenství a odškodňování obětí MV, MŠMT, MZ

Zdroj: Kriminologie a prevence kriminality, ZOUBKOVÁ, Ivana

1.4.1. Úloha státu v prevenci kriminality

Když po listopadu 1989 v České republice došlo k expanzi kriminality, bylo brzy zřejmé, že trestněprávní prostředky ke kontrole kriminality postačovat nebudou. V polovině roku 1991 vydává Československý helsinský výbor své stanovisko k těmto otázkám podobě dokumentu nazvaného „Právo občanů na bezpečnost v právním státě“. Zejména v něm bylo požadováno, aby byly ustaveny výbory prevence kriminality jako jejich meziresortní orgány, aby takové výbory byly ustanoveny i při zastupitelstvech měst nejvíce ohrožených kriminalitou a aby tyto výbory připravily potřebné preventivní programy. Teprve v roce 1993 rozhodla česká vláda o zpracování programu sociální prevence a prevence kriminality, usnesení č.22/1993, a až ke konci tohoto roku bylo rozhodnuto o vytvoření **Republikového výboru pro prevenci kriminality** RVPK, usnesení č. 617/1993. Mezi jeho úkoly patří zejména:

- koordinovat činnost příslušných úředních orgánů státní správy v oblasti prevence kriminality,
- iniciovat činnost v oblasti prevence kriminality a podporovat vznik místních komisí pro prevenci kriminality,
- vypracovávat a realizovat na základě meziresortní spolupráce projekty a programy prevence kriminality respektující místní podmínky,
- posuzovat účinnost preventivních programů, předkládat vládě ČR zprávy o účinnosti prevence kriminality v ČR,
- spolupracovat s občanskými iniciativami a hnutími, církvemi, hromadnými sdělovacími prostředky v oblasti prevence kriminality.

Základem systému prevence v ČR se staly programy prevence kriminality ve městech zatížených vysokou mírou kriminality. Při správném přístupu se mohou výsledky takových kriminálně-preventivních aktivit dostavit poměrně rychle a mohou být velmi zřetelné. V zájmu objektivitu výkladu je nutno konstatovat, že popsané zaměření kriminální prevence vykazuje určitou jednostrannost. Ponechává do značné míry stranou hospodářskou a finanční kriminalitu, ekologickou kriminalitu, drogovou kriminalitu aj. Příčiny kriminality jsou na úrovni mikrostruktury, mezostruktury i makrostruktury společnosti, nejsou koncentrovány pouze v místních společenstvích.

1.4.2. Prevence kriminality, občanská společnost a komunity

V prevenci kriminality má dominantní roli občanská společnost. Občanská společnost se skládá z komunit. Takovými komunitami jsou města, obce, obchodní společnosti, družstva, podnikatelské svazy, spolky, kluby, církve, školy, rodiny aj. Mnohé z těchto komunit mají značný zájem na prevenci kriminality.

V současných letech jsou v prevenci kriminality zvlášť aktivní *některá města*, ale i *některé obce*. Především ve větších městech patří kriminalita, obavy z ní a pocit bezpečnosti občanů pravidelně k problémům, kterými by se místní úřady měli zabývat. S velikostí města se jeho zamoření kriminalitou většinou zvětšuje, život ve velkých městech je většinou nebezpečnější. Tyto diference se nejčastěji vysvětlují slabou sociální kontrolou ve městech (neformální i formální), která úzce souvisí s vysokou koncentrací obyvatelstva, značnou anonymitou v lidských vztazích i mobilitou lidí,

většími možnostmi k páčání trestných činů a jinými momenty. Komunitní a lokální kriminální prevence musí být především záležitostí místních úřadů, místních institucí a místních občanů. Při městském či obecním úřadě se zřizuje **Komise pro prevenci kriminality**. Měla by být složena z představitelů státních i nestátních institucí významně participujících na prevenci i jednotlivých kvalifikovaných odborníků. Základem pro správné zaměření preventivních aktivit v dané lokalitě má být tzv. **Program prevence na místní úrovni – PARTNERSTVÍ** (oficiální název od r. 2005). Tento program může zahrnovat několik dílčích projektů, ale i několik desítek dílčích projektů. Je orientován na cílené aktivity sociálního a situačního charakteru vycházející z konkrétních lokálních podmínek obce. Realizátoři jednotlivých dílčích projektů jsou do jisté míry koordinováni obcí, komisí a manažerem, mají mezi sebou rozděleny úkoly a specializují se na určité činnosti – např. na práci s určitými sociálními skupinami, na šíření informací či poskytování poradenských služeb.

1.4.3. Policejní prevence

V rámci prevence může působit celá řada subjektů. Mezi nimi zaujímá zcela specifické místo policie, která je při ochraně společnosti před kriminalitou nezastupitelná. Ze všech subjektů prevence kriminality policie disponuje nejúplnějšími a nejobektivnějšími informacemi o trestné činnosti a jejích vývojových trendech. V důsledku toho by měla policie řešení negativních jevů iniciovat, spolupodílet se na výběru adekvátních preventivních opatření a jejich konkrétní realizaci. V policejní práci, pojímané jako služba veřejnosti, by mělo jít o každodenní práci většiny policistů, prioritně příslušníků pořádkové policie.

V posledních letech je v řadě západních států uplatňován koncept nazývaný **Community Policing** (policejní práce orientovaná na komunitu), který znamená:

- policejní činnost, která je podřízena potřebám komunity (obce),
- komunikaci mezi policií a společností,
- partnerství mezi formálními a neformálními instancemi na úseku ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti i na úseku prevence.

Zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, předmětem zájmu Community Policing jsou příčiny, které kriminalitu způsobují. Policie v České republice ucelenou koncepci preventivní strategie ani její transparentní

zakotvení v legislativě nemá. Preventivní práce je pojmána spíše jako úkol pro specialisty. Zákon O Policii ČR č. 273/2008 sb. pamatuje na policejní prevenci sporadicky [deklaratorně § 16 a 17]. Dílčí preventivní možnosti dává policii ustanovení § 47 odst. 3 tohoto zákona, podle něhož policejní útvary upozorňují veřejné orgány, právnické i fyzické osoby na skutečnosti, které mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku a nebo k ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku. Rámcový preventivní význam má ustanovení § 89 odst. 1 písm. F) trestního řádu, podle něhož policejní orgány pamatují při dokazování na zjištění okolností, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání. Policejní preventivní činnosti od konce devadesátých let 20. století zajišťují především *specialisté preventivně informačních skupin* při krajských, okresních (městských) ředitelstvích Policie ČR. Preventivní specialisté poskytují informační a poradenskou službu fyzickým i právnickým osobám v otázkách, které nejvíce ovlivňují pocit bezpečí, tj. v otázkách ochrany života, zdraví a majetku. Kromě informační a poradenské činnosti a komunikace se sdělovacími prostředky se specialisté na prevenci orientují na realizaci primárních preventivních programů které zaměřují především na mládež. Při řešeních dílčích negativních jevů dané lokality participují s obcemi na Programu prevence kriminality na místní úrovni, a to v programu Partnerství (od roku 2005) obligatorně.²⁵

---

²⁵ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. 527 s. ISBN: 978-80-7357-377-5.

2. VIKTIMIZACE OBĚTÍ KRÁDEŽÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL A VLOUPÁNÍ DO MOTOROVÝCH VOZIDEL V RÁMCI JIHMORAVSKÉHO KRAJE

Krádeže motorových vozidel spolu s krádežemi věcí z nich představují velký problém celkové kriminality Jihomoravském kraji. Největší objem tvoří krádeže věcí z automobilů, avšak nejzávažnější problém představují krádeže dvoustopých motorových vozidel a jejich součástí, a to vzhledem k výši způsobených škod a organizovanému charakteru této trestné činnosti.

Tato trestná činnost na motorových vozidlech, zejména u nelegálního vývozu, dovozu, pojistných podvodů a legalizace odcizených vozidel či jejich částí, vykazuje znaky organizovaného zločinu. Trestná činnost zpravidla přesahuje rámec minimálně dvou krajů, neřídka zasahuje celé území České republiky, ale i okolních států. Podle statistických výkazů kriminality jsou krádeže motorových vozidel dvoustopých páčány přibližně ze tří čtvrtin jednotlivcem, zbývající část je spáchána ve dvojici nebo ve skupině. Jak vyplývá z poznatků policistů, jsou krádeže motorových vozidel stále sofistikovanější, ve většině případů jsou páčány skupinou pachatelů, z velké části složené z recidivistů, jejíž struktura a činnosti jsou přesně rozděleny.

Problematika objasňování krádeží motorových vozidel je dlouhodobě jednou z priorit bezpečnostní politiky státu deklarovanou v řadě dokumentů i prohlášení politiků na všech úrovních. Nicméně bez systémového přístupu a důkladné prevence nejen Policie ČR, ale i dalších zainteresovaných subjektů – zejména Ministerstva dopravy ČR a Ministerstva životního prostředí ČR, bez spolupráce s živnostenskými úřady, celními úřady, Českou inspekcí životního prostředí, stanicemi technické kontroly, výrobci vozidel, pojišťovny, ale i samotnými občany lze jen velmi obtížně tento stav zásadním způsobem změnit. Nezbytná je rovněž mezinárodní policejní spolupráce a mezinárodní spolupráce subjektů zabývajících se registrací vozidel a ochranou životního prostředí.

2.1. Analýza stavu vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji

Statistické údaje o vývoji vybrané trestné činnosti jsou nastaveným zrcadlem, jsou odrazem společnosti v níž žijeme a jejího stavu. Právě sledovaná čísla nám dávají odpověď na otázku: "Co máme chránit? Co je nejvíce ohroženo? Kam zacílit prevenci?"

2.1.1. Statistické údaje vývoje krádeží automobilů a věcí z aut

Z hlediska vyšších územních samosprávných celků zaujímá Jihomoravský kraj páté nejvyšší místo v podílu na celkové kriminalitě. Rok 2008 byl rokem, ve kterém se v České republice snížila celková kriminalita proti roku 2007 o více jak 13 592 kriminálních skutků na 343 799, avšak nedosáhl úrovně z roku 2006, kdy bylo statisticky v ČR podchyceno jen 336 446 případů.

Ani Jihomoravský kraj nebyl z tohoto pohledu výjimkou. Jestliže po několikaletém snižování náporu majetkové kriminality, se v roce 2007 zvýšila, můžeme v roce 2008 konstatovat, že šlo o přechodný jev.

Trend vývoje celkové a podíl majetkové kriminality v Jihomoravském kraji ukazují následující tabulky.

Tabulka č. 2: Vývoj kriminality v JmK v letech 2003 až 2007

Vývoj kriminality v rámci správy JmK					
	2003	2004	2005	2006	2007
Celková kriminalita	50 431	47 824	45 791	47 007	51 001
Obecná kriminalita	40 568	38 388	35 862	35 484	35 701
Hospodářské trestné činy	5 723	5 472	6 169	6 277	6 610
Majetkové trestné činy	33 083	30 877	28 975	29 246	29 725
Krádeže aut	2 457	2 407	2 199	1 951	1 607

Zdroj: Server Policie České republiky

Celková kriminalita mírně klesala až do roku 2006 poté je patrný opět mírný vzestup v roce 2007. Majetková trestná činnost pak tvoří podstatnou část celkové kriminality Jihomoravského kraje a kromě roku 2007 vykazuje také klesající trend.

Jak ukazují následující tabulky v roce 2008 se potvrdila klesající tendence nejen celkové kriminality, ale také majetkové kriminality v Jihomoravském kraji.

Tabulka č. 3: Vývoj celkové kriminality v JmK v letech 2006 až 2008

Rok	položka	celkem	01	02	03	04	05	06	07	08	10	11	12	13	14	15
		JMK	BK	BM	BO	BV	ZL	HO	Jl	KM	TR	UH	VY	ZN	ZR	VS
2006	Zjištěno	47 134	1 459	18 489	3 423	2 709	3 503	2 303	2 248	1 648	1 568	2 135	1 310	2 280	1 698	2 361
2007	Zjištěno	50 866	1 814	18 610	3 745	3 034	3 777	2 116	2 942	1 978	1 836	2 259	1 339	2 689	1 864	2 863
2008	Zjištěno	48 186	1 896	17 416	3 471	2 917	3 336	2 217	2 617	1 734	1 715	2 317	1 394	2 388	1 760	3 008
	Rozdíl	-2 680	82	-1 194	-274	-117	-441	101	-325	-244	-121	58	55	-301	-104	146
2006	Objasněno	20 614	811	5 892	1 507	1 214	1 591	1 362	988	969	894	1 143	679	1 233	934	1 397
2007	Objasněno	22 054	968	6 229	1 486	1 284	1 759	1 294	1 256	1 144	953	1 201	628	1 426	980	1 446
2008	Objasněno	20 731	915	5 631	1 307	1 323	1 661	1 311	1 113	928	918	1 166	672	1 288	933	1 565
	Rozdíl	-1 323	-53	-598	-179	39	-98	17	-143	-216	-35	-35	44	-138	-47	119
2006	Dodatečně	989	33	277	74	58	48	153	20	31	37	67	23	63	53	52
2007	Dodatečně	1 292	34	441	58	64	71	151	69	69	43	60	28	121	13	70
2008	Dodatečně	2 055	89	669	74	196	151	140	113	114	66	59	48	139	69	128
	Rozdíl	763	55	228	16	132	80	-11	44	45	23	-1	20	18	56	58
	Objasněno v %															
2006	Objasněno	43,73	55,59	31,87	44,03	44,81	45,42	59,14	43,95	58,80	57,02	53,54	51,83	54,08	55,01	59,17
2007	Objasněno	43,36	53,36	33,47	39,68	42,32	46,57	61,15	42,69	57,84	51,91	53,17	46,90	53,03	52,58	50,51
2008	Objasněno	43,02	48,26	32,33	37,65	45,35	49,79	59,13	42,53	53,52	53,53	50,32	48,21	53,94	53,01	52,03
	Rozdíl	-0,33	-5,10	-1,14	-2,02	3,03	3,22	-2,02	-0,16	-4,32	1,62	-2,84	1,31	0,91	0,44	1,52

Zdroj: Server Policie České republiky

Lze konstatovat, že v Jihomoravském kraji v roce 2008 došlo meziročně ke snížení celkové kriminality o 5% tedy o přibližně tři tisíce případů méně. Co se týče majetkové kriminality, ta klesla meziročně také o 5%, což je cca dva tisíce případů.

Tabulka č. 4: Vývoj majetkové kriminality v JmK v letech 2006 až 2008

Rok	položka	celkem	01	02	03	04	05	06	07	08	10	11	12	13	14	15
		JMK	BK	BM	BO	BV	ZL	HO	Jl	KM	TR	UH	VY	ZN	ZR	VS
2006	Zjištěno	29 228	825	12 967	2 181	1 756	2 129	1 144	1 379	849	789	1 141	741	1 258	968	1 123
2007	Zjištěno	29 725	835	12 275	2 443	1 744	2 054	923	1 864	907	864	1 194	759	1 305	1 015	1 543
2008	Zjištěno	28 010	928	11 833	2 241	1 644	1 752	997	1 475	787	762	1 188	709	1 075	957	1 682
	Rozdíl	-1 715	93	-442	-202	-100	-302	74	-389	-120	-102	-26	-50	-230	-58	139

Zdroj: Server Policie České republiky

Podíváme-li se na skladbu trestných činů, tak i přes klesající trend dominují krádeže dvoustupých vozidel, krádeže věcí z automobilů a poškozování cizí věci.

Následující tabulka jasně ukazuje klesající trend v oblasti krádeží aut na území Jihomoravského kraje. Meziročně počty krádeží aut klesají o stovky případů.

Tabulka č. 5: Krádeže vozidel v JmK v letech 2006 až 2008

Rok	položka	celkem	01	02	03	04	05	06	07	08	10	11	12	13	14	15
		JMK	BK	BM	BO	BV	ZL	HO	JI	KM	TR	UH	VY	ZN	ZR	VS
2006	Zjištěno	1902	40	906	181	136	93	64	91	55	46	36	58	77	50	70
2007	Zjištěno	1607	41	593	153	111	71	64	106	62	52	50	52	75	91	87
2008	Zjištěno	1429	59	444	167	83	82	58	87	61	48	69	46	51	75	99
	Rozdil	-178	18	-149	14	-28	11	-6	-18	-1	-4	19	-6	-24	-16	12
2006	Objasněno	367	12	58	45	38	33	18	27	13	19	16	9	21	15	37
2007	Objasněno	405	21	84	49	34	17	28	22	27	19	9	15	34	23	23
2008	Objasněno	400	19	73	44	30	21	21	27	25	12	18	21	25	27	37
	Rozdil	-5	-2	-11	-5	-4	4	-7	5	-2	-7	9	6	-9	4	14
2006	Dodatečně	40	1	21	6	1	4	1	0	2	1	0	0	2	1	0
2007	Dodatečně	70	0	42	5	3	2	4	5	0	2	1	1	2	1	2
2008	Dodatečně	107	3	55	4	6	3	1	15	4	1	1	2	3	4	5
	Rozdil	37	3	13	-1	3	1	-3	10	4	-1	0	1	1	3	3
	Objasněno v %															
2006	Objasněno	19,30	30,00	6,40	24,86	28,15	35,48	28,13	29,67	34,55	41,30	44,44	15,52	27,27	30,00	52,86
2007	Objasněno	25,20	51,22	14,17	32,03	30,63	23,94	43,75	20,95	43,55	36,54	18,00	28,85	45,33	25,27	26,44
2008	Objasněno	27,99	32,20	16,44	26,35	36,14	25,61	36,21	31,03	40,98	25,00	26,09	45,65	49,02	36,00	37,37
	Rozdil	2,79	-19,02	2,28	-5,68	5,51	1,67	-7,54	10,08	-2,56	-11,54	8,09	16,81	3,69	10,73	10,94

Zdroj: Server Policie České republiky

Co se týká krádeží věcí z motorových vozidel můžeme také v roce 2008 pozorovat mírný pokles. Tento pokles je však opravdu mírný a zatím se celkový trend jako klesající nejeví. Na druhou stranu totiž stojí počty ukradených věcí z aut v hlavním městě Jihomoravského kraje Brně, kde došlo k enormnímu nárůstu počtu případů, tento počet dosáhl zatím nejvyššího čísla v letech 2006 až 2008.

Tabulka č. 6: Krádeže věcí z vozidel v JmK v letech 2006 až 2008

Rok	položka	celkem	01	02	03	04	05	06	07	08	10	11	12	13	14	15
		JMK	BK	BM	BO	BV	ZL	HO	JI	KM	TR	UH	VY	ZN	ZR	VS
2006	Zjištěno	5 614	145	2 925	577	410	268	129	133	108	122	199	175	154	152	117
2007	Zjištěno	6 205	154	3 075	726	454	202	108	274	112	170	194	134	189	184	229
2008	Zjištěno	5 871	168	3 221	616	324	235	125	153	101	94	164	137	177	124	232
	Rozdil	-334	14	146	-110	-130	33	17	-121	-11	-76	-30	3	-12	-60	3
2006	Objasněno	509	10	229	59	46	24	17	8	7	17	16	14	17	21	24
2007	Objasněno	417	10	155	50	42	17	17	31	13	9	14	3	13	8	29
2008	Objasněno	534	27	260	60	44	28	13	6	11	8	4	9	22	18	24
	Rozdil	117	17	105	10	2	11	-4	-25	-8	-1	-10	6	9	10	-5
2006	Dodatečně	44	0	8	5	5	3	2	0	1	3	1	3	2	11	0
2007	Dodatečně	50	12	20	1	2	0	1	2	1	2	0	4	2	0	3
2008	Dodatečně	65	2	19	1	13	7	5	2	3	3	2	3	2	3	0
	Rozdil	15	-10	-1	0	11	7	4	0	2	1	2	-1	0	3	-3
	Objasněno v %															
2006	Objasněno	9,07	6,90	7,83	10,23	11,22	8,96	13,18	6,02	6,48	13,93	8,04	8,00	11,04	13,82	20,51
2007	Objasněno	6,72	6,49	5,04	6,89	9,25	8,42	15,74	11,31	16,96	5,29	7,22	2,24	6,88	4,35	12,66
2008	Objasněno	9,10	16,07	8,07	9,74	13,58	11,91	10,40	3,92	10,89	8,51	2,44	6,57	12,43	14,52	10,34
	Rozdil	2,38	9,58	3,03	2,85	4,33	3,50	-5,34	-7,39	-6,07	3,22	-4,78	4,33	5,55	10,17	-2,32

Zdroj: Server Policie České republiky

Ve vztahu k celému území české republiky bylo v policejní statistice za rok 2008 nahlášeno celkem krádeží 49 430, z toho objasněno celkem 3 921. Nahlášená škoda celkem činila 1,3 miliardy Kč. Z ukradených věcí byly zajištěny věci za 2,2 milionu Kč. Celkem bylo stíháno 1 872 pachatelů, z toho převážnou část 1 235 osob tvořili recidivisté, ženy 111 osob, dále 38 vyšetřovaných dětí a 114 mladistvých (15–17let). Podobná statistika pro Jihomoravský kraj není bohužel k dispozici, můžeme však vycházet z faktu, že realita v rámci kraje nebude velmi odlišná od situace v celém státě.

Hmotné škody, které poškozeným v souvislosti s vloupáním do vozidel vzniknou, se různí. Někdy dosahují nižších částek, mohou se však vyčíslit až na několik desítek či dokonce stovek tisíc korun.

Historie objasněnosti krádeží aut po roce 1990 prudce klesla a od poloviny devadesátých let se pohybuje v Jihomoravském kraji kolem 16 %. V letech 2006 až 2007 objasněnost krádeží aut v Jihomoravském kraji prudce rostla a to z 19% na 28%. Počty nalezených odcizených vozidel se neevidují. Ze statistického výkazu kriminality

lze nicméně vyčíst, že u dvoustopých motorových vozidel je bezprostředně po krádeži zajištěno pouze cca 1 % odcizených hodnot. Počet nalezených vozidel lze zhruba odvodit i z počtu odhlášených pátrání z informačního systému Policie ČR: každoročně je v České republice odhlášeno v průměru 30 % případů. Jsou zde však zahrnuty i případy, kdy byla nalezena alespoň jedna identifikovatelná část odcizeného vozidla, případy, kdy bylo vyhlášeno pátrání po vozidle, ale k odcizení ve skutečnosti nedošlo apod.

Ve srovnání s ostatními státy Evropy však máme stále co dohánět, neboť ve většině zemí EU se počet nalezených vozidel pohybuje kolem 60 %. Pokud bychom například pro srovnání vzali poměr nově prodaných vozidel k celkovému ročnímu průměru odcizení v ČR, je to stav, který nás odsunuje, a to dlouhodobě, na poslední pozice v EU.

Podle dostupných dat a odhadů kriminalistů lze usuzovat, že v České republice je asi 70 - 80 % odcizených vozidel demontováno (44 % vozidel odcizených v ČR je starších 10 let, 30 % odcizených vozidel je starých 5 – 10 let). Díly z odcizených vozidel jsou použity na přestavbu či opravu jiných - často dovezených havarovaných – vozidel, anebo jsou využity ke stavbě zcela nového vozidla. Části odcizeného vozidla jsou prodány na autovrakoviště či jiným obdobným provozovnám, které se zabývají prodejem nebo dalším využitím náhradních dílů, např. servisy apod. V poslední době nejsou výjimkou ani krádeže vybraných náhradních dílů na zakázku přímo ze zaparkovaných vozidel. Podle zjištění kriminalistů při identifikaci částí zajištěných vozidel, jsou automobily, které obsahují jednu či více částí odcizeného vozidla, nezářídka registrovány v centrálním registru vozidel ČR. Odhadem přibližně 20% vozidel odcizených v České republice je určeno pro export jako celek. Jedná se zejména o novější vozidla vyšší cenové kategorie, nezářídka registrovaná v zahraničí. Krádež je často spojena s pojistným podvodem.

2.1.2. Vzorové případy vybrané trestné činnosti

Tak jako u obecné kriminality můžeme i u trestné činnosti krádeže motorových vozidel a krádeže věcí z aut pozorovat jisté stále se opakující vzorce chování pachatelů a bohužel i stále se opakující vzorce chování obětí, které tak stále dokola dávají pachatelům možnost a mnohdy jim i nahrávají svou nepoučitelností a neopatrností.

I přes opakující se situace se však také vyskytují *nové trendy* související s vynalézavostí a čím dál větší drzostí či vychytralostí pachatelů.

KRÁDEŽE MOTOROVÝCH VOZIDEL

➤ *specializace krádeží, krádeže na zakázku*

Naše vozy mizí pod rukama skutečných profesionálů, kteří jsou schopní ukrást prakticky cokoliv. Dávno jsou pryč živelné doby kdy se kradlo cokoliv. Dnes se krade na objednávku. Klient si přesně specifikuje, jakou chce barvu, typ, stáří, počet najetých kilometrů apod.

Je několik způsobů, jak automobil ukrást, od těch amatérských jako jsou dlažební kostka do okna nebo vyháčkování, přes vytrhnutí zámku a výrobu nového klíče, přes sofistikovanější způsoby jako je používání čteček centrálního zamykání či používání dusíku jak na zámky, tak na vysílačky bezpečnostních agentur.

Nejčastěji se kradou vozy značky Škoda a BMW. Snadno se kradou koncernová auta Volkswagenu včetně Škodovek, stejně tak Mercedesy. Špatně se krade Porsche, oříškem pro zloděje jsou nové BMW nebo Subaru. Nejčastěji se kradená auta exportují do Polska, Ruska, na Ukrajinu a do Bulharska.

Z ulice pak putují kradené vozy nejrychlejší cestou do speciálních dílen. Auto vyrobené do zhruba poloviny devadesátých let nemá ještě tolik ochranných prvků. Modernější vozy mají jak pevné tak i plovoucí ochranné kódy. Ovšem pokud mají zloději k dispozici tzv. „chytrou knížku“ neujde jim žádný detail. Chytrá knížka je manuál, který automobilka dodává policii. V knize jsou přesně popsány kódy všech výrobních řad včetně přesného umístění na automobilu. Podle tohoto manuálu mohou kriminalisté snadno najít všechny kódy, včetně skrytých plovoucích, a stanovit, zda jde o čisté auto, nebo auto kradené. Pevné kódy z kradených automobilů se nahrazují

novými, které pocházejí většinou z bouraček. Plovoucí kódy jsou většinou k vozu přivařeny nebo přinýtovány, což není pro šikovného klempíře překážka.²⁶

KRÁDEŽE VĚCÍ Z AUTOMOBILŮ

Doba, kdy se kradla „jen“ autorádia, je pryč. Dnes jdou zloději do aut pro notebooky, navigátory, GPSky, fotoaparáty, peněženky, doklady a další.

Novým trendem jsou například i krádeže airbagu, neboť podaří-li se vymontovat z auta kontejner airbagu, dostane zloděj na vrakovišti dva až tři tisíce korun, na rozdíl od prodeje kradeného autorádia za pár stovek. Tento obchod jde doslova na dračku.

Trendy v krádežích věcí aut by se daly vystihnout v následujících bodech:

➤ *krádeže věcí z aut na parkovištích u nákupních center*

Nepozornosti lidí při nákupech využívají zloději v poslední době nejvíce. Parkoviště před nákupními centry je pro ně místo s nepřebernými možnostmi, je zde množství aut na jednom místě, navíc velká pravděpodobnost, že v autech bude přímo hotovost k určená k nákupu nebo něco cenného. Zloději často využívají chvíle kdy jsou lidé při nakládání nákupu do kufru auta nepozorní a ani by je nenapadlo, že se mohou stát terčem krádeže. Jde přitom o nejjednodušší způsob pro zloděje, který nemusí překonávat zamčené auto, pouze přední dveře a zatím co majitel auta nakládá nákup, ukradne kabelku z předního sedadla. Tyto krádeže také často provádějí děti. Příkladem je případ z Brna kdy zelená Octavia vysadila malého kluka a potom kroužila po parkovišti bez něho. Chlapec pak z otevřeného auta vytáhl tašku s notebookem a doklady. Nic netušící majitelé právě nakládali nákup, a proto si dítěte vůbec nevšimli. Malý zloděj poté s taškou utekl, nasedl do auta a to bylo během pár sekund pryč.

---

²⁶ Profesionální krádeže aut: zpověď zloděje aut o praktikách . MUDr. Zbyněk Mlčoch [online]. 2009 [cit. 2009-03-18]. Dostupný z WWW: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/auto-moto/profesionalni_kradeze_aut_zpoved_zlodeje_aut_o_praktikach.html>.

➤ ***krádeže věcí z aut na dálnici***

Velkým problémem současnosti se stávají gangy zlodějů na dálnici a dálničních odpočívadlech, nejčastěji pak na dálnici D1. Oběťmi těchto gangů se stávají nejen zaparkované nákladní a osobní vozy, ale čím dál častěji se stávají lidé projíždějící po dálnici oběťmi vychytralého způsobu „napálení“. Desítky řidičů na D1 se například stali obětí gangu "propichovačů pneumatik" ze Srbska a Černé Hory. Cizinci měli jednoduchou fintu, která jim většinou vycházela. U benzinové stanice nebo na parkovišti si vytipovali auto, kterému jeden z nich prorazil pravou zadní pneumatiku. Potom už stačilo postiženého sledovat a v pravý okamžik nabídnout pomoc při odstranění defektu, při které samozřejmě využili okamžiku a oběť okradli. Z neuzamčených vozidel kradli platební karty, elektroniku, mobilní telefony a peníze.

➤ ***organizované krádeže věcí z aut na základě vytipování oběti např. u bankovních přepážek***

Časté také bývají krádeže věcí z aut s prvkem organizovanosti. Pachatelé si například nenápadně vytipují svou oběť v bance, na poště či ve směnárně. Tuto oběť, o které ví, že u sebe má větší obnos peněz, pak sledují a ve vhodný okamžik využijí své příležitosti. Většinou využijí finty s píchnutou pneumatikou a při pomoci s výměnou kola využijí situace a oběť okradou, často bez větší námahy a bez povšimnutí.

2.1.3. Hlavní příčiny vybrané trestné činnosti

Co způsobuje výše uvedený nelichotivý stav v počtu kradených automobilů? Tento stav je dlouhodobě zapříčiněn faktem, že ***přihlásit odcizené vozidlo s pozměněnými identifikátory do provozu, tzn. legalizovat předmět trestné činnosti je v naší zemi velmi jednoduché.*** Příčinou snadné legalizace nejen kradených vozidel, ale i vozidel s pozměněnou identitou nebo historií, je benevolence administrativně správního rámce pro přihlašování vozidel do provozu v ČR. U vozidel není při přihlašování do provozu prováděna kontrola původnosti identifikátorů ani zjišťována skutečná historie, případně skutečné stáří vozidla. Také ***metody*** dosud používané ***pro zjištění původu vozidla*** již v současné době zvláště u nových, elektronikou vybavených vozidel, ***nepostačují pro individuální identifikaci zajištěného vozidla.*** K tomu je nezbytné znát umístění skrytých znaků a význam jednotlivých kódů, které výrobci

vozidlům přidělují a mít možnost s jejich pomocí vozidlo identifikovat. Bez této identifikace není možné dokázat, že se jedná o konkrétní odcizené vozidlo nebo jeho část. Této skutečnosti si jsou pachatelé a zejména organizované skupiny dobře vědomi, a využívají toho při své trestné činnosti. Odcizená vozidla jsou často demontována a „nová“ jsou složena z dvou či více odcizených vozidel nebo se díly z odcizených vozidel využívají pro přestavby či opravy vozidel. *V České republice chybí oficiální smlouvy s výrobci, event. akreditovanými dovozci vozidel, o poskytování informací o druhotných znacích vozidel, které by vozidlo umožnily identifikovat a dostatečný počet specialistů pro druhotnou identifikaci vozidel u Policie ČR.*

Trestná činnost krádeží motorových vozidel a součástí motorových vozidel přesahuje zpravidla rámec minimálně dvou krajů, často zasahuje nejen území celé České republiky, ale i okolních států. Je nutné si zcela otevřeně přiznat, že *organizační struktura v rámci Policie ČR ne zcela odpovídá organizovanému charakteru trestné činnosti na úseku krádeží motorových vozidel* a nevytváří optimální podmínky pro dosažení základního cíle, jímž je zejména odhalení všech pachatelů organizované skupiny, kteří se podílejí na páčání trestné činnosti v této oblasti.

V terénu je také *nedostatek hlídkových policistů*, kteří by se zabývali i problematikou krádeží motorových vozidel. *Operativně pátrací činnost kriminalistů na úseku krádeží motorových vozidel není efektivně propojena s činností ostatních útvarů Policie ČR* zejména dopravní policie, cizinecké a pohraniční policie, pořádkové policie, případně s dalšími útvary Policie ČR s celostátní působností apod.

V rámci Policie ČR *chybí v současné době kvalitní centrální poznatkový fond k věcem a osobám*, a to nejen v rovině spisové agendy, ale i v rovině operativních informací. V rámci Policie ČR existuje celá řada informačních systémů, které však nejsou vždy efektivně propojeny. Řada informací je pouze ve spisové, nikoliv elektronicky strukturalizované podobě, což ztěžuje jejich sdílení.

Zásadním problémem při odhalování trestné činnosti spojené s odcizením vozidla je zejména *důkazní nouze*. Jak vyplývá ze zkušeností policejních orgánů nejen v České republice, ale i v ostatních státech EU, k prokázání sériové organizované trestné činnosti je zpravidla nezbytné použít odposlechy a operativně pátrací prostředky, jinak je výslednost neefektivní nebo nulová.

Značným problémem, s nímž se policisté v praxi setkávají, je i ***důkazní řízení proti osobě přistižené při převozu vozidla bezprostředně po odcizení***. Tyto osoby se nezdárá úspěšně brání obtížně vyvratitelným tvrzením, že vozidlo mají vypůjčeno od osoby, kterou znají jen křestním jménem, že vozidlo převážejí pro neznámou osobu, případně, že se chtěli pouze projet a vozidlo měli v úmyslu vrátit zpět na místo, odkud si jej „půjčili“. Vzhledem k rozdílné sankci za jednání podle ustanovení upravujícího krádež a ustanovení upravujícího neoprávněné užívání cizí věci je patrný a v praxi hojně využívaný zájem pachatelů na tom, aby nebyl prokázán úmysl motorové vozidlo si přisvojit.

Co se týká krádeží věcí z aut ***hlavními kriminogenní faktory v Jihomoravském kraji jsou*** nedostatečná výchova dětí a mládeže, negativní působení zavadových part, ***alkoholismus a jiné toxikománie***, patologické hráčství, ***sociální kriminalita, lhostejnost obyvatel*** a anonymita pachatelů, ***přetrvávající vysoký podíl recidivistů***.

2.1.4. Obecně navrhovaná opatření

Na celorepublikové úrovni zcela evidentně chybí subjekt, který by byl schopen koordinovat rozpracování organizovaných skupin, pokud jejich činnost přesahuje rámec více krajů, zabezpečovat spolupráci a součinnost při rozpracování pachatelů s okolními státy a koordinovat součinnost s ostatními složkami Policie ČR i subjekty mimo resort. Zároveň tu chybí subjekt, který by činnost policejních útvarů na tomto úseku metodicky řídil. ***Policejní prezidium ČR proto připravilo organizační změny***, na jejichž základě byla problematika organizované trestné činnosti na motorových vozidlech svěřena i do působnosti Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování. ***Proto byl v roce 2008 při tomto útvaru vytvořen specializovaný odbor krádeží motorových vozidel***.

Jako další průřezové opatření ***byl zaveden 1.1.2008 celorepublikový systém elektronizace trestního a přestupkového řízení ETR*** a bude zřízen centrální operativně poznatkový fond Policie ČR. Ke zlepšení stavu byl ***ustaven tým PODPORA***, jehož cílem je vytvoření integrovaného evidenčně analytického informačního prostředí v rámci Policie ČR. Současně s tím je ale zapotřebí hledat cesty, jak zabránit únikům informací od orgánů státní správy a samosprávy a eliminovat spolupráci

organizovaného zločinu se subjekty zabývajícími se odhalováním trestné činnosti na motorových vozidlech, subjekty provádějícími předregistrační kontrolu, registrace vozidel apod.

I nadále bude **podporováno vytváření podmínek pro těsnější spolupráci napříč policejními službami**, zejména spolupráce policistů vykonávajících dohled na bezpečnost a plynulost silničního provozu s policisty služby kriminální policie a vyšetřování v oblasti kontroly identifikačních znaků vozidel. Jedním z cílů je také **provést změny organizační struktury** tak, aby odpovídala charakteru trestné činnosti na motorových vozidlech a splňovala podmínky pro rozpracování organizované trestné činnosti. **Efektivně propojit činnost uniformované a neuniformované policie** při řešení krádeží motorových vozidel a pojistných podvodů na motorových vozidlech.

Dále budou **zahájena jednání s výrobci vozidel**, případně v České republice **akreditovanými zástupci výrobců motorových vozidel, o poskytování informací o identifikačních znacích vozidla vybraným policistům** a o způsobu zajištění podmínek, za nichž budou výrobci ochotni tyto znaky poskytovat. Je také třídit a obsadit systemizovaná místa specialistů pro druhotnou identifikaci. Zajistit pro tyto policisty pravidelná školení a potřebné vybavení.

Ke ztížení podmínek pro znovuzavedení odcizeného vozidla nebo jeho částí do provozu v i mimo ČR jsou navrhovány prioritně tyto změny, které bude nezbytné řešit zejména ve spolupráci s Ministerstvem dopravy.

- legislativně zavést obligatorní kontrolu originality vozidla u všech individuálně dovezených ojetých vozidel poprvé registrovaných v ČR,
- vyhodnotit výsledky činnosti Schengenského informačního systému a poznatky Policie ČR ohledně odcizených vozidel, dokladů k vozidlům a registračních značek a na základě zpracované analýzy případně navrhnout nové parametry evidenční kontroly, její rozsah a postup při zjištění závad,
- zpřísnit stávající způsob provádění evidenční kontroly ve stanicích technické kontroly, zavést on-line informační systém evidující kontrolní činnost na STK a legislativně upravit povinnost stanic technické kontroly zavést digitální fotodokumentaci vozidla a jeho identifikačních údajů zjištěných při evidenční kontrole vozidla,

- zintenzívnit a důsledně provádět kontrolu v místech, kde se provádí registrace vozidla, technická a evidenční kontrola. Jedenkrát ročně vyhodnocovat zjištěné poznatky z kontrolní činnosti a porovnávat je dle možností s poznatky policie při nálezů odcizeného vozidla s pozměněnými identifikačními znaky,
- zrušit možnost vydávání čistopisů technických průkazů u jednotlivě dovezených vozidel,
- specifikovat náležitosti dokladu o nabytí podle § 12 odst. 3 zákona č. 56/2001 Sb. a pojem „podstatná část vozidla“; upravit povinnost registračních míst prověřit údaje deklarované v dokladu o nabytí a zapsat do dokladů k vozidlu podstatné údaje z dokladu o nabytí.

Prioritní oblasti spolupráce Policie ČR s dalšími subjekty lze rozčlenit do čtyř základních oblastí:

- a) **výměnu informací o zájmových vozidlech s pojišťovny** (zejména dat o vozidlech likvidovaných pojišťovny z havarijního pojištění, informace o pojistných událostech likvidovaných z povinného ručení), **se subjekty provádějícími zabezpečení a prověřování vozidel** (informace o zabezpečení konkrétních vozidel, data o vozidlech s pozměněnými znaky) apod.
- b) **spolupráce s obcemi a kraji v oblasti prevence** (zřizování chráněných parkovacích míst, hlídková činnost obecní policie, využívání kamerových systémů, zintenzívnění kontrolní činnosti v provozovnách, které nakládají s autovraky a náhradními díly a v STK apod.) a v oblasti výměny informací
- c) **spolupráce s občany** (informace o možnostech prevence krádeží automobilů a snížení rizik zejm. při koupi ojetého vozidla).²⁷

Další návrhy jsou obecně platné pro všechny občany a radí nám jak předejít vykradení auta. Jedná se o následující opatření:

- neparkovat na odlehlých nebo tmavých místech,
- nenechávat nic v zaparkovaném autě,

---

²⁷ *Problematika objasnování krádeží motorových vozidel v České republice*. 2008. 24 s. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/kradeze_vozidla4557.pdf.

- důsledně demontovat a odnášet z auta rádio a nenechávat v autě ani CD disky,
- nechat otevřenou prázdnou schránku spolujezdce,
- u vozů kombi nechat otevřený kryt kufru, aby bylo vidět, že je prázdný,
- všímat si lidí kolem aut, neváhat volat policii na linku 158.

2.2. Výzkum viktimizace a rozvoj oboru viktimologie v Jihomoravském kraji

Jelikož primární viktimizace zahrnuje dění spojené bezprostředně s trestným činem, tedy v důsledku trestného činu vzniká oběti určitá primární újma fyzická či finanční, jsou tyto údaje víceméně zahrnuty ve statistických údajích o kriminalitě. Získat tedy přibližný přehled o primární viktimizaci není nesnadné, i když je třeba počítat s určitou chybou údajů, která pramení z nenahlášení trestného činu, tedy není obsahem příslušných statistik a výzkumů. *Viz kapitola 2.1.1 Statistické údaje vývoje krádeží automobilů a věcí z aut*

Na druhé straně získat konkrétní empirická data o sekundární viktimizaci v ČR není jednoduché. Na toto téma u nás chybí výzkumy. Pramen informací o tom, jak zacházíme s oběťmi kriminality od okamžiku, kdy je trestný čin oznámen, zřejmě neexistuje. Oficiální statistiky policie či soudu tyto jevy z pochopitelných důvodů nezachycují. Ve formuláři o trestném činu eviduje sice policie kolonku "následky trestných činů". Tato statistika se však zajímá především o následky na zdraví (tj. smrt či zranění) a o materiální škody. Policie používá také rubriku „jiný následek“, do které spadá nepochybně i psychická újma, ale lze soudit, že je míněna psychická újma vzniklá trestným činem, tj. primární viktimizací. Lze tudíž konstatovat, že je obtížné získat konkrétní tvrdá fakta o výskytu a podobách sekundární viktimizace v ČR.

Celospolečenská diskuse o postavení a právech obětí trestných činů se v České republice začala rozvíjet na počátku v 90. let.

V mediích i u kulatých stolů se sice tu a tam objevují názory expertů, že druhotné zraňování obětí není v podmínkách ČR žádnou výjimkou. A i ve společnosti převládá mínění, že oběti kriminality nemají u nás "na růžích ustláno". Přesnější obraz o výskytu, ale i typických podobách sekundární viktimizace, však momentálně není k dispozici. Chceme-li se v tomto okamžiku o jevech sekundární viktimizace v ČR něco dozvědět, nezbyvá než sáhnout po údajích, které nabízejí nestátní organizace zabývající se

poskytováním pomoci obětem kriminality. Takto získané poznatky však mají pouze orientační hodnotu, zachycují spíše tendence než přesný stav.

2.2.1. Zkušenosti obyvatel a výsledky viktimologického výzkumu

Údaje získané při viktimologických výzkumech jsou považovány za ukazatel toho, jak zažívá a reflektuje kriminalitu obyvatelstvo. Jsou alternativním zdrojem informací o kriminalitě vedle záznamů policie. Údaje získané od obětí trestné činnosti poskytují další důležité informace o kriminalitě, kterou zakouší široká veřejnost, o míře nahlášenosti kriminality policii, o zkušenosti obětí zločinu s policií, o obavách z kriminality a používání preventivních aktivit vůči projevům kriminality obyvatelstvem.

OBĚTI KRÁDEŽE AUTOMOBILŮ

Během sledovaného pětiletého období, tedy roky 2002 až 2006, se stalo oběťmi krádeže auta 9,4 % z celkového počtu 3082 respondentů, popřípadě členů jejich rodiny, kteří vlastnili auta užívaná pro soukromé účely, resp. užívali auta firemní pro soukromé účely.

Automobil byl jejich majitelům či uživatelům nejčastěji odcizen, a to zhruba ve třetině případů 36,2 %, během výše uvedených pěti let, přímo v místě bydliště, např. na příjezdové cestě, v garáži apod. Dále bylo 21,7 % auto odcizeno v bezprostřední blízkosti bydliště a z 18,6 % někde ve městě nebo obci, kde jedinci žili. Jinde v ČR o auto přišla zhruba desetina o auto okradených jednotlivců a na pracovišti bylo okradeno o sledovaný dopravní prostředek 5,9 % obětí. Více jak polovina z poškozených ukradené auto zpět nezískala. Odcizení automobilu vnímaly více jak dvě třetiny obětí 68,8 % jako velmi závažnou událost. Za docela závažnou mělo tuto krádež 22,6 % poškozených, za ne až tak závažnou ji považovalo 2,3 % z nich.

Následující tabulka obsahuje posouzení subjektivní závažnosti deliktu od respondentů, kteří se stali jeho oběťmi. Většina respondentů považuje krádež automobilu za závažný.

Tabulka č. 7: Subjektivní hodnocení závažnosti deliktu krádeže auta

	Delikt byl:				
	velmi závažný	docela závažný	ne tak závažný	neví	počet obětí deliktu celkem
delikt:	abs. %	abs. %	abs. %	abs. %	abs. %
krádeže aut	152 68,8	50 22,6	5 2,3	14 6,3	221 100

Zdroj: Výsledky viktimologického výzkumu

Odcizení automobilu ohlásilo policii 87,8 % obětí. Jen malá část poškozených jedinců krádež auta policii nenahlásila 3,6 %, 8 osob. Další respondenti, tedy 8,6% se k otázce odmítlo vyjádřit.

Z údajů, které jsme při výzkumu získali, bylo rovněž patrné, že obětí krádeže auta bylo signifikantně více mezi jejich majiteli/uživateli žijícími ve městech s více jak 20 tisíci obyvateli než mezi těmi, kteří žili ve městech a obcích menších do 20 tisíc obyvatel a bylo jich více i mezi staršími majiteli/uživateli auta nad 30 let než těmi mladšími do 30 let.

OBĚTI KRÁDEŽE VĚCÍ Z AUT

Okradeno o věci z auta během období pěti let 2002-2006 bylo 30,8 % vlastníků/uživatelů automobilu, případně členů jejich rodiny, tedy 728 osob z 2361 majitelů/uživatel aut.

Krádeže se týkaly věcí, které byly ponechány v autě nebo se jednalo o nějaké součásti automobilu (autorádia, rezervy, stěrače apod.). Otázka se netýkala záměrného poškození či zničení některých dílů auta.

K poškození majitelů/uživatelů automobilů krádežemi věcí z auta došlo nejčastěji v blízkosti domova 26,0 %, přímo v bydlišti 24,2 % a někde ve městě či obci, ve kterých poškození žili 22,5 %. Méně osob okradených o předměty z auta pak přišlo o majetek někde jinde v republice 14,6 %, na pracovišti 7,0 % a také v zahraničí 1,9 %.

Krádež věcí z automobilu považovalo za velmi závažnou událost 14,0 % obětí, 37,4 % z nich ji považovalo za docela závažnou a 42,2 % za ne až tak závažnou.

Tabulka č. 8: Subjektivní hodnocení závažnosti deliktu krádeže věcí z aut

	Delikt byl:				
	velmi závažný	docela závažný	ne tak závažný	neví	počet obětí deliktu celkem
delikt:	abs. %	abs. %	abs. %	abs. %	abs. %
krádeže věcí z aut	102 14,0	272 37,4	307 42,2	47 6,4	728 100

Zdroj: Výsledky viktimologického výzkumu

Policii nahlásilo odcizení věcí z auta 63,2 % poškozených. Téměř třetina o věci z auta okradených osob policii incident nenahlásila. Mezi hlavní důvody nahlášení policii krádeží věcí z auta výše uvedenými poškozenými patřilo především přání získat zpět zcizené věci 27,2 % a požadavek, aby byl pachatel chycen a potrestán 23,0 % odpovědí. Dále zde hrálo velkou roli i přesvědčení obětí, že by se vážné události měly hlásit 18,0 % odpovědí. Rovněž se mezi pohnutkami objevila nutnost mít potvrzení o krádeži od policie pro pojišťovnu 16,8 % odpovědí. Mezi dalšími důvody nahlášení pak patřilo přání postižených zabránit opakování deliktu 9,6 % a také, ale již poněkud méně často, snaha získat pomoc 3,9 % odpovědí.

Spokojenost s prací policie vyjádřilo 42,0 % o věci z auta okradených jedinců, kteří incident policii nahlásili. Nespokojena s prací policie byla téměř polovina z obětí uvedeného deliktu, která se na polici obrátila 47,6 %. Mezi hlavní důvody nespokojenosti s prací policie patřila skutečnost, že policisté nenalezli, případně nezatkli pachatele deliktu, dále že nenašli majetek oběti a že neudělali vše, co mohli. Další důvody nespokojenosti s prací policie se vyskytly v menší míře. Patřily sem zkušenosti postižených, že policii událost, která je postihla, nezajímala, že policisté přijeli k události pozdě a že se k obětem nechovali dobře. Ze získaných údajů bylo rovněž možné vyvodit, že obětí krádeží věcí z aut bylo signifikantně více mezi majiteli/uživateli automobilů z větších měst nad 20 tisíc obyvatel než těch menších.

SPOKOJENOST OBĚTÍ S PRACÍ ÚŘEDNÍKŮ

Mezi další zjišťované skutečnosti patřilo *posouzení respondenty skutečnosti, jak s nimi zacházejí úředníci, kteří jim mají poskytovat službu, na kterou respondenti mají ze zákona právo*. Respondenti měli jednak posoudit, zda je dnes oproti době asi před deseti lety snadnější nebo obtížnější najít pro vyřešení svého problému příslušného

úředníka, dále zda je snadnější nebo obtížnější domoci se spravedlivého zacházení a zda je snadnější nebo obtížnější přimět určitého úředníka, aby respondentovi vyšel vstříc. Pokud jde o zkušenosti a pocity respondentů se zacházením s nimi ze strany úředníků, dotázaní, potažmo *obyvatelé republiky, situaci v dané oblasti hodnotí ne příliš příznivě*, jelikož je naznačena v jejich zkušenostech v současnosti spíše obtížnost něčeho se domoci oproti situaci před 10 lety. V každé zkoumané situaci se v tomto smyslu vyjádřilo okolo poloviny dotázaných jedinců.

Tabulka č. 9: *Názor oběti na chování úředníka. Srovnání situace dnes a před 10 lety.*

Dnes (listopad 2006) je oproti době před deseti lety:	1. snadnější		2. obtížnější		3. neví	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Najít pro vyšetření problému příslušného úředníka	984	31,9	1371	44,5	727	23,6
Domoci se spravedlivého zacházení	630	20,5	1736	56,3	716	23,2
Přimět určitého úředníka, aby Vám vyšel vstříc	788	25,5	1503	48,8	791	25,6

Zdroj: Výsledky viktimologického výzkumu

Statistické údaje užívané ve zprávě vycházejí z Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR, který specifikuje jednotlivé druhy kriminality podle takticko-statistické klasifikace. Kriminální statistiky jsou doplněny statistikami Ministerstva spravedlnosti, které obsahují statistiky státních zastupitelství a statistiky soudů.²⁸

2.2.2. Výzkum veřejného mínění v Jihomoravském kraji

Abychom při hodnocení kriminogenních faktorů a rizik dosáhli maximální objektivity, podívejme se, jaký postoj zaujali občané Jihomoravského kraje ve výzkumu veřejného mínění, provedeným v roce 2005 agenturou Factum Invenio, s.r.o. Na pohled obyvatel, jak vnímají příčiny kriminality, navazuje další část výzkumu, ve které respondenti odpovídali na dotaz které programy prevence by se měli podporovat.

---

²⁸ MARTINKOVÁ, Milada Martinková. *ZKUŠENOSTI OBYVATEL ČESKÉ REPUBLIKY S NĚKTERÝMI DELIKTY : výsledky viktimologického výzkumu*. Praha : INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI, 2007. 88 s. Text neprošel jazykovou korekturou a je určen pro studijní účely.

Občané seřadili sociálně patologické jevy ovlivňující kriminalitu v Jihomoravském kraji v tomto pořadí:

Tabulka č. 10: *Názor respondentů na důvody kriminality v Jmk*

Jaký vliv na současnou úroveň kriminality má podle Vašeho názoru ...			
pořadí	sociálně patologický jev	malý vliv v %	velký vliv v %
1	zneužívání drog	20,6	79,4
2	alkoholismus	23,5	76,5
3	nezaměstnanost	27,4	72,6
4	špatný příklad politiků	30,1	69,9
5	korupce státních úředníků	31,6	68,4
6-7	prostituce	32,1	67,9
6-7	korupce v policii	32,1	67,9
8	agresivní reklama	35,6	64,4
9	bezdomovectví	39,7	60,3
10	krize rodiny	42,6	57,4
11	přliv cizinců	47,0	53,0
12	chudoba	57,4	42,6
13	způsob výchovy ve školách	63,7	36,3

Zdroj: Strategie prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009-2011

Dobrá znalost přístupu obyvatel Jihomoravského kraje k problémům, které nás obklopují je nezbytná především proto, že pokud budeme brát v úvahu pouze oficiální statistiky zjištěných nebo řešených deliktů, nikdy si nevytvoříme objektivní obraz skutečné reality, která nás obklopuje. Je to hlavně z toho důvodu, že některé typy trestných činů i přestupků jsou viditelnější a pro úřady snáze odhalitelné, na jiné se naopak vzhledem k jejich latenci přichází velice sporadicky, často spíše náhodou. Proto nám nemůžou pouhá statistická čísla, získaná odpovědnými úřady na základě řešených případů, zobrazit skutečný poměr patologických jevů ve společnosti.

Tabulka č. 11: *Názor respondentů na podporu preventivních programů*

Každý respondent mohl zvolit 5 libovolných programů, které by podpořil:	Ano (v %)
programy pro snižování nezaměstnanosti	49,0
rozvoj specializovaných klubů pro mládež na „šikmé ploše“	21,9
programy vedoucí k úspěšnému léčení drogových závislostí	24,1
programy zavedení většího množství bezpečnostních kamer do ulic	32,8
programy lepšího osvětlování ulic	8,8
úsilí těch občanů, kteří si chtějí lépe zabezpečit svůj majetek	11,6
přednáškovou činnost na školách	21,2
zvýšení množství policistů na ulicích	46,7
stavby sportovišť a pouličních sportovních plácků	27,0
poradenskou činnost a linky důvěry	12,4
programy plošného vyhledání a pomoci dětem s výchovnými problémy	21,9
zlepšení technického vybavení policie	14,5
právní a etickou výchovu ve školách	22,6
aktivity církví	8,0
kulturní a vzdělávací programy pro Romy	15,3
vědecký výzkum příčin a podmínek kriminality	6,5
aktivity dětských a mládežnických organizací	32,1
otevírání azylových domů pro občany v tísní	17,5
programy zaměřené na výchovu mladých lidí k partnerství a rodičovství	17,6
system důraznějšího postihu rodičů za nezvládnutí výchovy svých dětí	38,0
osvětu o obraně proti kriminalitě tiskem letáků, informačních brožur apod.	7,3
vytváření občanských hlídek, tzv. domobrany v místě bydliště	11,0
více profesionálních i dobrovolných pracovníků pro práci s mládeží	17,4
rozšiřování množství a kapacit věznic, aby bylo možno uvěznit více pachatelů	8,0

Zdroj: Strategie prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009-2011

2.2.3. Rozvoj viktimologie v Jihomoravském kraji

V roce 1991 zahájila v Praze svou činnost *první viktimologická poradna - poradna občanského sdružení Bílý kruh bezpečí*. V současné době jsou dále v provozu poradny v Pardubicích, Brně, Olomouci, Ostravě a Plzni. Poradny Bílého kruhu bezpečí poskytují odbornou, bezplatnou, diskretní pomoc nejen obětem, ale i příbuzným obětí. Personálně činnost poraden zajišťují dobrovolní pracovníci, kteří jsou vyhledáváni především v profesních skupinách policistů, právníků, psychologů, pedagogů, sociálních pracovníků, lékařů. Všichni dobrovolníci mají povinnost absolvovat interní odborná školení Bílého kruhu bezpečí. V roce 1996 se Bílý kruh bezpečí stal členem Evropského fóra služeb obětem. Bílý kruh bezpečí není jedinou nestátní neziskovou organizací, která zajišťuje služby obětem trestných činů. Podobné organizace vznikají v jednotlivých regionech, často se specializují na jednotlivý typ obětí nebo násilí.

V této souvislosti se nabízí otázka, zda a v jaké míře je věnována pozornost problematice obětí trestných činů v době přípravy na budoucí profesi.

Na vysokých školách, které připravují budoucí pracovníky orgánů činných v trestním řízení, figuruje ve studijních programech nejčastěji Forenzní psychologie, jejíž součástí jsou vybrané pasáže z viktimologie. Relativně malá pozornost je věnována viktimologickým otázkám ve studijních programech, ve kterých jsou připravováni budoucí profesionálové pro široké spektrum sociálních služeb. Vzdělání, které ve svém oboru zahrnuje studium viktimologie poskytuje v rámci Jihomoravského kraje například Institut mezioborových studií IMS, která byla založena v Brně roku 1994. Studium oboru Sociální pedagogika, jež vykonává Institut mezioborových studií v Brně na základě společné akreditace s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně, má širokospektrální společenský záběr a viktimologie je součástí výuky několika předmětů. Viktimologie je také vyučována na právnické fakultě Masarykovi Univerzity v rámci předmětu kriminologie.

V celkovém kontextu lze konstatovat, že na *Jihomoravských vysokých školách a univerzitách není věnována dostatečná pozornost vědní disciplíně viktimologie a nabídka vzdělávání nereflektuje potřeby praxe* vycházející z konkrétních kazuistik a potřeb budoucích odborníků. *Chybí zde zvyšování informovanosti profesionálů prostřednictvím jakýchkoliv kurzů či seminářů viktimologie*, potřebné pro oblast

sociální či policejní práce a pro posílení empatie a schopnosti eliminovat projevy sekundární viktimizace.

2.3. Analýza výchovné činnosti a prevence vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji

V našich současných společenských podmínkách zatím jednoznačně *převažují přístupy represivního charakteru, avšak ukazují se jako málo účinné*. Ve vyspělých demokratických státech se naproti tomu stále výrazněji prosazují *tendence preferovat prevenci kriminality*. Ta se jeví jako účinnější, perspektivnější a méně nákladná nežli represe, protože klade mnohem menší nároky na materiální a personální zajištění.

Represivní a preventivní strategie jako relativně samostatné formy kontroly kriminality se bezpochyby musí vzájemně doplňovat. *Prosazování preventivní strategie však nabývá na významu spolu se současným rapidním vzestupem kriminality*.

Pokud jde o míru vhodnosti či efektivnosti každého z obou zmíněných druhů prevence, nepadá mezi odborníky – kriminology – jednota. Naše odborná i širší veřejnost se vlastně s teorií a praxí prevence kriminality, jak je uplatňována ve vyspělých demokratických státech, začíná seznamovat teprve v současném období. Názory na strategii prevence kriminality v těchto státech pochopitelně procházely určitým vývojem, který odráží mimo jiné měnící se názory na příčiny kriminality a měnící se úlohu státu při zajišťování bezpečnosti občanů. *Orientace na sociální intervenci ve vztahu k zločinu, propagovaná od počátku šedesátých let*, tedy na sociální prevenci, přes značné vynaložené prostředky *nevedla* v těchto zemích *ke snížení kriminality*. *Současným trendem, uplatňovaným od osmdesátých let, je spíše „technoprevence“, snižování počtu příležitostí ke spáchání trestného činu – tedy situační prevence*, charakterizovaná někdy jako „nové formy prevence“.

Uplatňování těchto forem současně znamená zvýšení úlohy *policie v prevenci kriminality*, tj. její činnost v netradičních sférách, jež ji při uplatňování pouze represivní strategie kontroly kriminality nebyly vlastní.

Dalším charakteristickým rysem nástupu situační prevence je *ingerence obcí a aktivní účast samotných občanů a jejich sdružení v předcházející kriminalitě*.

2.3.1. Zhodnocení role českého státu a krajské správy

Ministerstvo vnitra provedlo analýzu zaměřenou na vývoj v oblasti krádeží motorových vozidel, zabýval se současnými preventivními opatřeními zaměřenými na krádeže vozidel i věcí z nich a zkoumal součinnost státní správy, samosprávy a privátního sektoru v této oblasti. Výsledkem je následující SWOT analýza:

Tabulka č. 12: SWOT analýza oblasti krádeží motorových vozidel

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • kamerové systémy • existence databází • mezinárodní spolupráce, zejm. se SRN • novela živnostenského zákona (nová úprava identifikační povinnosti při výkupu zboží v „bazarech“) 	<ul style="list-style-type: none"> • způsob, jakým je v současné době prováděna evidenční kontrola vozidel, a rozsah, v jakém je evidenční kontrola prováděna, nejsou dostatečnou zárukou pro určení původu vozidla • obtížné odhalování a prokazování organizované kriminality (přístup k operativně pátracím prostředkům, propojení státní správy s organizovaným zločinem, úniky informací, nedostatečná koordinace a výměna informací v rámci Policie ČR) • podmínky pro druhotnou identifikaci odcizených vozidel, dispozice se zajištěnými vozidly • značná latence pojistných podvodů
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • změna organizační struktury Policie ČR a způsobu hodnocení práce policie • vstup do schengenského prostoru (přístup do databází), mezinárodní spolupráce • spolupráce se soukromým sektorem, obcemi • vytvoření evidenčně analytického integrovaného informačního systému pro přestupkové a trestní řízení a centrálního poznatkového fondu • on-line systém pro kontrolu činnosti STK doplněný kamerovým systémem • on-line systém sledování toku vozidel s ukončenou životností • legislativní změny 	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší stupeň organizovanosti pachatelů, posílení mezinárodního prvku, propojení státní správy s organizovaným zločinem • možné zvýšení dovozu autovraků či ojetých vozidel do ČR; dopady na životní prostředí • lobbistický tlak při prosazování legislativy zvyšující transparentnost při nakládání s autovraky, náhradními díly a ojetými vozidly

Zdroj: *Problematika objasňování krádeží motorových vozidel v ČR, Ministerstvo vnitra*

Role českého státu ve zlepšení stavu při řešení trestné činnosti na motorových vozidlech se především týká ovlivnění a změny činnosti policie nejen na celostátní

úrovni, ztížení podmínek pro prodej odcizených vozidel a jejich částí, zvýšení transparentnosti při nakládání s ojetými či havarovanými vozidly a zpřísnění kontrolních mechanismů, zejména evidenční kontroly a registrace vozidla.²⁹

Z mého pohledu je však role státu významná i ve výchovné činnosti a prevenci předcházející krádeži motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel. Dle mého názoru je však tato role velmi opomíjena a není na ni dostatečně kladen důraz.

Na jednotlivých úrovních a ve spolupráci s různými státními subjekty by mohl stát více působit v rámci prevence a výchovy například:

- větší podporou sociální prevence v jednotlivých krajích s důrazem na specifické potřeby daného kraje,
- ***celostátními programy a kampaně prevence proti krádeži aut a věcí z aut,***
- prostřednictvím svých institucí ***více informovat občany*** o stavu dané oblasti kriminality, poskytovat informace jak předcházet takovým situacím a jak se nestát jednou z obětí krádeže aut či věcí z aut,
- zadání ***vytvoření potřebných výzkumů nejen primární, ale i sekundární viktimizace obětí*** krádeže automobilu či krádeže věcí z automobilu.

Koncepce prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009 - 2011 navazuje na Strategii prevence kriminality ČR na léta 2008 až 2011 a je koncipována na základě současné situace v oblasti kriminality na území Jihomoravského kraje. ***Úkolem Jihomoravského kraje je především iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit v obcích a mikroregionech.***

Mezi priority patří zvyšování pocitu bezpečí občanů Jihomoravského kraje, snižování míry a závažnosti trestné činnosti, začlenění prevence kriminality do generelů rozvoje obcí, strategie prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009 až 2011, zajištění finančních zdrojů za státního rozpočtu, z rozpočtu kraje a evropských fondů na realizaci úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009 - 2011.

---

²⁹ *Problematika objasňování krádeží motorových vozidel v České republice. 2008. 24 s.*
Dostupný z WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/kradeze_vozidla4557.pdf>.

Na základě priorit Koncepce prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009 - 2011 jsou definovány následující hlavní a specifické cíle kraje v oblasti prevence kriminality:

- Finanční podpora a rozvoj realizace kvalitních programů v oblasti prevence kriminality na území Jihomoravského kraje.
- Informování veřejnosti o míře kriminality v kraji a o realizovaných opatřeních. programech prevence kriminality v Jihomoravském kraji.
- Zvyšování odborné úrovně poskytovatelů služeb v oblasti prevence kriminality.
- Zajištění odborného růstu pracovníků na obcích s rozšířenou působností, okresních metodiků prevence, pedagogů, odborníků v sociální sféře (orgány sociálně právní ochrany, terénní pracovníci...).

V rámci nastaveného systému prevence kriminality v Jihomoravském kraji je důležitá především metodická a koordinační role kraje vůči obcím s rozšířenou působností. ***Úkolem Jihomoravského kraje je koordinovat preventivní aktivity na místní úrovni, zkvalitňovat systém prevence v kraji po stránce personální, metodické a informační.*** Jihomoravský kraj nadále organizačně ***zabezpečí poskytování dotací na preventivní projekty kraje, obcí se sídlem na území kraje a nestátních neziskových organizací.*** S dotační politikou v oblasti prevence kriminality úzce souvisí také vyhodnocovací a kontrolní činnost kraje v této oblasti.

Mezi účinná situační opatření, které krajský úřad přijal patří rozšiřování pokrytí rizikových míst a lokalit na území Jihomoravského kraje kamerovým monitorovacím systémem, zlepšení osvětlení v ulicích a na veřejných prostranstvích, vytváření bezpečných zón a lokalit, komplexní zabezpečování parkovišť proti krádežím vozidel a věcí z vozidel, komplexní zabezpečování obytných domů v majetku samosprávy s užitím technických a režimových prvků.

Mezi sociální opatření, které kraj podporuje patří systém včasné intervence a týmy pro mládež, probační programy, resocializační programy pro mladistvé a mladé delikventy, programy pro rodiny postižené sociálním vyloučením, vzdělávací programy pro odbornou veřejnost k tématu prevence kriminality se zohledněním právního aspektu problematiky domácího násilí, zneužívání a týrání dětí, šikany atd., rozvoj sítě aktivit pro neorganizované děti a mládež ze sociálně vyloučených komunit, projekty

alternativních volnočasových aktivit pro děti a mládež dopouštějící se trestné činnosti a přestupků, programy zaměřené proti zneužívání alkoholu a tabákových výrobků, programy podpory obětí trestných činů, programy zaměřené na rozvoj komunit, eliminace vandalismu, sprejerství apod.

Do informační prevence podporovanou Jihomoravským krajem patří informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti, o způsobech jejího páčání a o rizikových místech a lokalitách Jihomoravského kraje, dále poskytování rad, návodů a doporučení ke zvýšení bezpečí majetku a osob, vzdělávání, zvyšování právního vědomí v oblasti prevence kriminality u dětí a mládeže, rodičů, pracovníků na obcích s rozšířenou působností, okresních metodiků prevence, pedagogů, odborníků v sociální sféře jako orgány sociálně právní ochrany, terénní pracovníci a další.

Akční plán, který byl vypracován na úrovni kraje reaguje na definované obecné problémy a hlavní priority v oblasti prevence kriminality, rozvíjí strategii prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2009 – 2011 a je nástrojem pro její implementaci. Jsou zde podrobně definovány jednotlivé aktivity, hlavní a specifické cíle. **Hlavním partnerem** při zpracování analýz trestné činnosti, při formulování návrhů na řešení identifikovatelných problémů a rizik na území kraje, při tvorbě koncepce prevence kriminality a při stanovování priorit v rámci dotačních řízení v oblasti prevence kriminality je **Policie ČR**. Zástupci Policie ČR jsou stabilními členy pracovní skupiny prevence kriminality Jihomoravského kraje. **Dalším klíčovým partnerem** kraje při zavádění a realizaci preventivních opatření na místní úrovni, při kterých obce zohledňují především místní podmínky a potřeby regionu **jsou obce**. **Významným partnerem** Jihomoravského kraje v oblasti prevence kriminality **jsou také nestátní neziskové organizace**. **V Jihomoravském kraji je registrováno více než pět tisíc subjektů**, které řadíme pod tento pojem. Nestátní neziskové organizace mají výrazný podíl především na poskytování služeb v oblasti sociální prevence. Jedná se především o bezpečnostní agentury, pojišťovny, výrobce, prodejce a distributory zabezpečovací techniky, banky a další. Tyto subjekty disponují kapitálem jak z hlediska odborného lidského potenciálu, tak z hlediska finančního. **Partnerem v oblasti prevence kriminality jak pro veřejnou správu, tak pro Policii ČR je veřejnost**. Veřejnost poskytuje zpětnou vazbu týkající se úspěšnosti zaváděných preventivních opatření a také informace o tom, nakolik se zvýšil pocit bezpečí a snížily obavy z kriminality. Na

základě sociologických výzkumů veřejného mínění k problematice prevence kriminality má především veřejná správa a Policie ČR možnost získat názory občanů na vztah k Policii ČR, na příčiny kriminality, poznatky o viktimizaci respondentů, názory na otázku, které programy prevence v daném regionu podporovat apod.

2.3.2. Zhodnocení sociální a situační prevence

Programy prevence kriminality na místní úrovni se staly základem vytvořeného preventivního systému v České republice. Na jejich podporu vyčleňuje vláda každoročně finanční prostředky ze státního rozpočtu. Garantem za preventivní politiku vlády ČR a přidělování finančních prostředků na projekty vytvářené v rámci programů prevence kriminality na místní úrovni je meziresortní orgán – Republikový výbor pro prevenci kriminality. Hlavními cíli jsou snižování míry a závažnosti trestné činnosti, zvyšování pocitu bezpečí občanů a jejich aktivní účast na omezování příčin kriminality, začleňování prevence kriminality do generelů rozvoje obcí a integrace Policie ČR do preventivních systémů, zejména na místní úrovni.

Široké spektrum *projektů sociální prevence*, které mohou působit obzvláště proti kriminalitě související s krádežemi věcí z automobilů, lze rozčlenit dle převažující povahy aktivit a zaměření na cílové skupiny následujícím způsobem:

- sportovní aktivity (sportovní vybavení, skate + in line areály, plácky, hřiště),
- jiné zájmové aktivity (klubové, technické, umělecké),
- nízkoprahová zařízení + streetwork,
- poznávací akce, výchovné a terapeutické pobyty,
- krizová a poradenská zařízení (azylová zařízení, výchovná zařízení),
- specifické projekty (projekty na zvyšování právního vědomí, projekty participující na činnosti Probační a mediační služby, Systém včasné intervence, fanprojekty apod.),
- pomoc obětem trestné činnosti.

V resortu školství se na systému primární prevence podílejí státní i nestátní subjekty. Jedná se především o preventivní aktivity v mimoškolním prostředí a realizaci specifických preventivních programů v oblasti protidrogové prevence.

V Jihomoravském kraji registrováno více než pět tisíc subjektů, které řadíme pod pojem *nestátní neziskové organizace*. Mezi *nejvýznamnější instituce poskytující zájmové činnosti patří zejména*: Asociace turistických oddílů dětí a mládeže, Junák-svaz skautů a skautek ČR, Pionýr, Česká tábornická unie, Kolpingovo dílo České republiky o.s., Liga lesní moudrosti, Sbory dobrovolných hasičů, Sdružení přátel folkloru v Brně, Sdružení přátel Jaroslava Foglara, o.s., YMCA Brno, Zeměpisná společnost "MORAVA", Hnutí Brontosaurus, Středisko Radost, občanské sdružení, Eco Centrum Brno, ZÁLESÁCI - pobyt v přírodě, Salesiánské středisko mládeže - dům dětí a mládeže Brno-Líšeň, Centrum pro rodinu a sociální péči v Brně a mnoho dalších.

Mezi nejvýznamnější instituce poskytující sportovní činnosti patří zejména: Jihomoravské krajské sdružení ČSTV, Česká obec sokolská, Orel, Asociace školských sportovních klubů AŠSK, Klub českých turistů nebo Jihomoravská krajská asociace sport pro všechny.

Mimo různé sociálně-preventivní programy uvedené výše na území Jihomoravského kraje působí celkem čtyři výchovné ústavy, dva diagnostické ústavy, v kraji pracuje devět pedagogicko-psychologických poraden, tři střediska výchovné péče. Také domy dětí a mládeže a střediska volného času (dále DDM) tvoří síť výchovně vzdělávacích zařízení s posláním naplňovat rekreační a výchovně vzdělávací aktivity. Nabídka činností DDM je určena žákům školního věku, mládeži, dětem předškolního věku a jejich rodičům. DDM pracují i s ohroženými sociálními skupinami a jsou zařazeny mezi subjekty plnící úkoly v sociální prevenci a protidrogové politice. V Jihomoravském kraji je zřízeno třicet tři školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

Velmi významné v rámci sociální prevence jsou *služby sociální prevence*. Základními činnostmi při poskytování služeb sociální prevence jsou výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení, pomoc při zajištění chodu domácnosti apod. Patří sem azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terapeutické komunity, telefonická krizová pomoc a kontaktní centra

V systému sociální prevence je důležitá *probační a mediační služba České republiky*. Probační a mediační služba usiluje o naplňování trestní spravedlnosti v

České republice, především vytvářením podmínek pro uplatnění alternativních postupů v trestním řízení, zejména tzv. odklonů a zajištění efektivního výkonu alternativních trestů včetně nalezení účinné reakce na spáchaný trestný čin. Za tím účelem provádí PMS probaci a mediaci, podílí se na řešení sporů mezi obviněnými a poškozenými, usiluje o urovnání konfliktních stavů v souvislosti s trestným řízením a o obnovení respektu ke společenským normám. Nedílnou součástí poslání PMS je prevence a snižování rizik opakování trestné činnosti. ***Střediska PMS na území Jihomoravského kraje jsou v Brně*** - oddělení probačních a mediačních činností pro mládež a nezletilé, oddělení probačních a mediačních činností pro dospělé, oddělení výkonu trestu obecně prospěšných prací, ***dále v Blansku, Břeclavě, Hodoníně, Vyškově a Znojmě.***

Situační prevence předcházející krádeži motorových vozidel a věcí z aut v Jihomoravském kraji staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti tím, že minimalizuje kriminogenní podmínky prostřednictvím klasické, technické, fyzické a režimové ochrany. Nejvíce je v Jihomoravském kraji využíváno uzavřených televizních okruhů, ***městských kamerových dohlížecích systémů*** (dále MKDS) a ***pultů centralizované ochrany*** (dále jen PCO). Z pohledu prevence kriminality zůstává základní charakteristikou MKDS vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách, kde slouží k dohledu na dodržování veřejného pořádku a zvyšují tak pocit bezpečí občanů. PCO jsou technická zařízení patřící mezi systémy s dálkovou signalizací, umožňují pomocí linek jednotné telekomunikační (telefonní linky) nebo radiové sítě přenos a vyhodnocení signalizace v případech narušení elektronicky zabezpečených objektů města nebo obce (školy, nemocnice, úřady, kulturní budovy apod.). Obcí, která realizovala projekt PCO je například Kroměříž. Dále jsou v rámci situační prevence krádeží motorových vozidel a věcí z aut využívány ***osvětlení rizikových míst a oplocení rizikových míst.***

Garantem preventivních aktivit na území Jihomoravského kraje v oblasti situační prevence je hlavně Policie ČR. Jedná se především o spolupráci při budování technického systému a pultů centrální ochrany. Policie zajišťuje opatření organizačního charakteru tj. častější výskyt policistů na ulici, zhoršování podmínek pro páchaní kriminálních deliktů. Dále je velmi významná existence preventivně informační skupiny

Policie ČR. Jedná se o vytváření nových pracovišť Policie ČR na úrovni okresních, městských nebo obvodních ředitelství. Jejich hlavním úkolem je komunikace a spolupráce s místními orgány a institucemi, sdělovacími prostředky a občany. Cílem je integrovat Policii ČR do preventivních aktivit měst, poskytovat informace pro plánování preventivních opatření a informovat občany o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností a dopravní nehodovostí. V Brně, Hodoníně a Břeclavi jsou zřízeny poradenské místnosti. Policisté zde poradí a předvedou jak zabezpečit byt, rodinný domek či automobil, vysvětlí a na modelových, plně funkčních panelech, mohou simulovat činnost zabezpečovací elektroniky stejně jako funkci bezpečnostních dveří, zámků, dveřních panoramatických kukátek a dalších zabezpečovacích systémů.

Preventivní projekty Policie ČR realizované na území Jihomoravského kraje v oblasti krádeží motorových vozidel a krádeží věcí z aut jsou například:

- Preventivní místnost s policejní expozicí (včetně rozšíření činnosti na audiovizuální informování občanů cestou velkoplošné televize) – Brno.
- Projekt „Bezpečné nakupování“ - pokračující projekt pro preventivní působení na nakupující (krádeže z vozidel, krádeže tašek, krádeže peněženek, plakáty vozy MHD) – Brno.

Prostřednictvím speciálně upraveného autobusu Karosa nabízí městská policie Brna občanům širokou škálu informací, rad a praktických ukázek forem zabezpečení movitého i nemovitého majetku, elektronické zabezpečovací systémy pro byty, domy i objekty k podnikání. Dále pak tatáž zařízení, která jsou určena pro motorová vozidla, obytné a nákladní přívěsy a jízdní kola.

Mé hodnocení současného stavu sociální a situační prevence v oblasti krádeží motorových vozidel a krádeží aut je kladné. Dle mého názoru je v Jihomoravském kraji dostatek výchovných vlivů působících nejen jako prevence sociální či situační pro potenciální oběti, ale také dostatek sociální prevence a výchovy jako nástroj předcházení vzniku trestné činnosti krádeží vozidel a věcí z automobilů. Týká se to řady různorodých sociálně – pedagogických výchovných programů a aktivit v rámci vzdělávání, volného času či řady institucí, neziskových organizací a služeb sociální prevence působících a zabývajících se prevencí pro potenciální oběti tak výchovou potenciálních pachatelů krádeží aut a věcí z aut.

2.3.3. Zhodnocení informační prevence a návrhy na zlepšení

Samostatnou kategorií preventivních aktivit *tvoří informace pro občany*. Účelem preventivních informačních programů Jihomoravského kraje je ochrana před dopady kriminality, přehled obyvatel obce o službách a možnostech složek integrovaného záchranného systému, důležité kontakty na různé instituce zabývající se danou problematikou.

Z hlediska způsobu, jaký je použit pro přenos sdělovaných informací, rozlišujeme několik základních prostředků jak občany informovat. Jedná se o media (tisk, audio, video, internet), pravidelné články v místních novinách, příprava, tisk a distribuce publikací, brožur, bulletinů, letáků, skládaček, samolepek, informování občanů v místních a obecních rozhlasových stanicích, vysílání v celostátních a regionálních veřejnoprávních i soukromých rozhlasových a televizních stanicích, promítání videokazet a DVD na vhodných veřejných místech, tematicky zaměřené www stránky, odborná pojednání, internetové diskuse. Dále *lze informovat prostřednictvím akcí pro veřejnost* jako besedy na školách, klubech, pořádat dny s policií, poradenské dny, tematicky zaměřené regionální i celostátní akce (výstavy, předváděcí akce apod.). *Velmi účelné jsou venkovní prostředky k informování občanů jako varovné nápisy, cedule, značky, panely, plakáty, billboardy, citylighty či tematické kampaně* působící na širokou veřejnost nebo na cílovou skupinu lidí.

Jestliže preventivní sociální a situační opatření proti krádežím motorových vozidel považují za kvalitní a dostačující, naproti tomu prevenci informační shledávám za přinejmenším nedostatečnou. *Velké mezery a nedostatky shledávám na poli vzdělávání a přípravy odborníků v oblasti viktimizace* a to nejen obětí krádeží motorových vozidel a věcí z automobilů, *ve vedení informační kampaně stávajících preventivních akcí a v neposlední řadě v počtu preventivních opatření*. V této kapitole se tedy *zaměřím na zhodnocení existujících preventivně-informačních kampaní, vytyčení nedostatků a zformulování návrhů na jejich zlepšení, které budou v praxi znamenat větší efektivitu těchto výchovně-preventivních akcí*. Také zde ale *navrhnu nové aktivity*, které dle mého názoru v prevenci proti krádežím vozidel a věcí z automobilů chybí a přitom jejich realizace významně přispěje k výchově a prevenci proti krádežím motorových vozidel a věcí z aut.

NEDOSTATKY V ROZVOJI VIKTIMOLOGIE A VZDĚLÁVÁNÍ ODBORNÍKŮ

Poznání a neustálý rozvoj oboru viktimologie je dle mého názoru nedílnou a nepostradatelnou součástí výchovy a prevence kriminality v Jihomoravském kraji v oblasti krádeží vozidel a věcí z aut. Bez dostatečného poznání daného problému nelze najít účinná řešení a proto považuji tuto oblast obzvláště důležitou. Bohužel v Jihomoravském kraji shledávám rozvoj viktimologie jako nedostatečný, není mu věnovaná pozornost, kterou si zaslouhuje a vývoj v oblasti poznání o viktimizaci obětí je velmi podceňován.

V následujících bodech shrnu nedostatky v rozvoji viktimologie a vzdělávání v rámci Jihomoravského kraje. Budu vycházet nejen z poznání, k němuž jsem došel prostřednictvím zpracování této diplomové práce, ale také ze získaných znalostí studiem a z poznatků získaných praxí, tedy prací „v terénu“.

- *Nedostatečný výzkum v oblasti viktimizace obětí trestného činu krádeže motorového vozidla a věcí z aut v rámci Jihomoravského kraje.*

Získat konkrétní empirická data o sekundární viktimizaci v České republice není jednoduché, *už vůbec pak není možné získat data a údaje o sekundární viktimizaci v Jihomoravském kraji. Na toto téma chybí v Jihomoravském kraji jakékoli výzkumy.* Neexistuje žádný pramen informací o tom, jak je zacházeno s oběťmi kriminality obecně, na tož zaměřeno na jednotlivé trestné činy.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Zpracování výzkumu viktimizace v rámci Jihomoravského kraje s důrazem na výzkum sekundární viktimizace a rozdělení na jednotlivé kategorie trestných činů.

Jelikož jedním z úkolů Jihomoravského kraje je především iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit v obcích a mikroregionech *měla by iniciativa zpracování výzkumu vycházet od krajské správy.* Úkolem Jihomoravského kraje je mimo jiné zajišťovat systém prevence v kraji po stránce personální, metodické, informační, ale v nespolední řadě má na starosti zabezpečení poskytování dotací na preventivní projekty kraje, obcí se sídlem na území kraje a nestátních neziskových organizací. Kraj by mohl

ve zpracování výzkumu spolupracovat s řadou institucí a organizací napříč krajem, nabízejí se *nestátní organizace* zabývající se poskytováním pomoci obětem kriminality, *vzdělávací instituce*, státní orgány bezpečnosti – tedy *Policie ČR působící na území Jihomoravského kraje* a jednotlivé *městské policie JMK*.

➤ *Nedostatečné vzdělávání odborníků a profesionálů v oblasti viktimizace.*

Dle mého názoru *není v Jihomoravském kraji věnována dostatečná pozornost problematice vzdělávání odborníků a přípravě studentů na budoucí profesi*, v které bude kontakt s oběťmi trestné činu součástí jejich každodenní práce.

V podstatě *na vysokých školách v Jihomoravském kraji neexistuje předmět zaměřený pouze na viktimologii jako takovou*. Po bedlivém pátrání jsem zjistil, že pouze dvě vysoké školy mají v rámci některých svých fakult a předmětů zařazenou i viktimologii. Na Masarykově univerzitě figuruje ve studijních programech především Právnické fakulty a fakulty Sociálních studií nejčastěji předmět Forenzní psychologie či Kriminologie, jejichž součástí jsou vybrané pasáže z viktimologie. Relativně malá pozornost je věnována viktimologickým otázkám ve studijních programech Masarykovy univerzity, ve kterých jsou připravováni budoucí profesionálové pro široké spektrum sociálních služeb. Další institut vzdělávání, který ve svém oboru zahrnuje studium viktimologie je Institut mezioborových studií IMS, kde je viktimologie je součástí výuky několika předmětů.

Lze tedy konstatovat, že *na Jihomoravských vysokých školách a univerzitách není věnována dostatečná pozornost předmětu viktimologie a nabídka vzdělávání nereflektuje potřeby praxe. Chybí zde zvyšování informovanosti profesionálů prostřednictvím jakýchkoliv kurzů či seminářů viktimologie*.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Na školách a fakultách, které vzdělávají a vychovávají budoucí odborníky pro oblast sociální či policejní práce *zavést předmět Viktimologie*, jako samostatné vědní disciplíny. Dále by mohly být *pořádány v gesci kraje a ve spolupráci s Policií ČR různé semináře a přednášky týkající se tématu viktimizace obětí*.

NEDOSTATEČNÁ PUBLIKAČNÍ ČINNOST A DISTRIBUCE INFORMACÍ

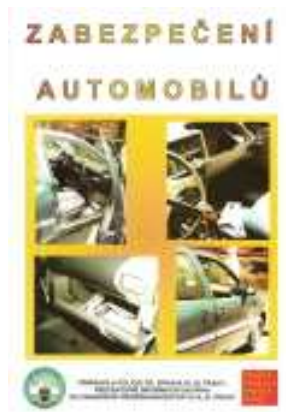
Žijeme v informační společnosti. Dnes je samozřejmostí dostupnost informací z různých zdrojů: tisk, televize, internet. *Není jednodušší, levnější a efektivnější způsob jak vychovávat a preventivně působit na občany Jihomoravského kraje v problematice krádeží motorových vozidel a věcí z automobilů než prostřednictvím sdělovacích prostředků.*

Tady však shledávám značný prostor pro zlepšení informovanosti a výchovného působení na potenciální oběti krádeží motorového vozidla či věcí z aut.

Podařilo se mi najít pouze několik publikací týkající se takové prevence a působící výchovně.

Publikaci „*Zabezpečení automobilů*“, autoři: Tomáš Koníček, Pavel Kocábek, Tereza Bílková a Jan Biskup, připravila Policie ČR, Správa hl. m. Prahy, preventivně informační skupina za finančního přispění Magistrátu hl. m. Prahy. Publikaci můžete získat zdarma na Policii ČR, Správě hl. m. Prahy, preventivně informační skupině, nebo na různých prezentačních akcích Policie ČR v Praze.

Obrázek č. 1: Publikace Zabezpečení automobilů

Další publikací zabývající se prevencí krádeží automobilů a nebezpečí koupě kradeného vozu je příručka „Koupě ojetiny není riziková, pokud znáte tato pravidla“, které vydalo sdružení na ochranu vlastníků automobilů SOVA.

Obrázek č. 2: Publikace *Koupě ojetiny není riziková, pokud znáte tato pravidla*

Dalším informačním počinem v prevenci proti krádeži motorových vozidel a krádeží věcí z automobilů je informační brožurka Policie ČR „Zabezpečte svá vozidla!“.

Obrázek č. 3: Brožurka „Zabezpečte si svá vozidla!“

Tuto brožurku vydalo Policejní prezidium České republiky prostřednictvím Preventivně informační skupiny. Brožurka je k dispozici na Jihomoravských služebnách Policie ČR nebo je příležitostně rozdávána občanům při preventivně – výchovných programech a akcích.

Jako v dnešní době nedostatečnou považují *také distribuci informací týkající se prevence proti krádežím automobilů a věcí z aut*. Pokud už existují nějaké *publikace jsou k dispozici pouze na služebnách Policie ČR* nebo *jsou rozdávány při příležitostných akcích Policie ČR*. I když je hezké, že takové publikace existují, *velmi pochybuji, že se najde člověk, který si pro ně cíleně na služebnu policie dojde, pokud tedy vůbec ví, že takové brožurky existují* a za nedostatečné považují i distribuci takových materiálů pouze při příležitosti nějaké preventivní akce.

Pro informování občanů také nejsou vůbec využívány informační cesty jako: články na internetu, webové stránky věnované problematice krádeží automobilů a věcí z aut, pravidelné články v místních novinách, informování občanů v místních a obecních rozhlasových stanicích, vysílání v regionálních veřejnoprávních i soukromých rozhlasových a televizních stanicích, promítání videokazet a DVD na vhodných veřejných místech, tematicky zaměřené www stránky, odborná pojednání, internetové diskuse. I když je zde nutno poukázat, že především na stránkách Policie ČR se základní informace o prevenci krádeží automobilů a věcí z aut uvádějí. Jde však jen většinou o stránky určené pro celou ČR, jen minimum je jich tematicky zaměřeno na Jihomoravský kraj.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Co se týče distribuce existujících materiálů navrhuji šířit publikace týkající se prevence před krádežemi automobilů a věcí z aut více způsoby, např.:

- *distribuce vkládáním do novin vycházejících v Jihomoravském kraji,*
- *distribuce vkládáním do zpravodajů Jihomoravského kraje a obcí v JMK,*
- *distribuce prostřednictvím ponechání informačních pultů s těmito publikacemi například na pojišťovnách, v autosalónech, v autobazarech atd.*

Co se týče dalšího informování občanů Jihomoravského kraje v oblasti krádeží motorových vozidel a věcí z aut, navrhuji využít následujících informačních prostředků:

- *pravidelné články v místních novinách,*
- *informování občanů o nebezpečí a možné prevenci před krádeží motorového vozidla a věcí z aut v prostřednictvím místních a obecních rozhlasů,*
- *nepravidelné informování ve vysílání regionálních veřejnoprávních i soukromých rozhlasových a televizních stanicích,*
- *promítání videokazet a DVD zabývajících se prevencí krádeží motorových vozidel a věcí z na vhodných veřejných místech jako například při čekání na odborech dopravy měst a obcí, na obecních úřadech, na poštách, v autoškolách atd.*
- *tvorba tématicky zaměřených www stránek, například na stránkách Jihomoravského kraje vytvořit v sekci prevence kriminality vytvořit webové stránky zabývající se krádežemi automobilů a věcí z aut, možné prevence a předcházení této trestné činnosti,*
- *Jihomoravský kraj ve spolupráci s Policií by mohl pořádat odborná pojednání či internetové diskuse na téma prevence proti krádežím aut a věcí z vozidel.*

NEDOSTATKY V EFEKTIVNOSTI PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ A AKCÍ

Velmi efektivně lze informovat občany Jihomoravského prostřednictvím akcí *pro veřejnost* jako besedy na školách, klubech, pořádat dny s policií, poradenské dny, tematicky zaměřené regionální i celostátní akce (výstavy, předváděcí akce apod.). *Velmi účelné jsou venkovní prostředky k informování občanů jako varovné nápisy, cedule, značky, panely, plakáty, billboardy, citylighty či tématické kampaně* působící na širokou veřejnost nebo na cílovou skupinu lidí.

Mezi nejvýznamnější preventivní programy proti krádežím motorových vozidel a věcí z motorových vozidel patří v Jihomoravském kraji akce „*Auto není trezor*“. Projekt reaguje na dlouhodobý trend krádeží cenností a vysokých peněžních částek z nedostatečně zajištěných automobilů, což je dlouhodobým problémem všech větších měst Jihomoravského kraje. Oznámené škody jen v Brně každoročně přesahují částku několik desítek mil. korun a počet případů okolo 5 tisíc. Řidiči přitom svým jednáním

mohou podstatně ovlivnit riziko, zda se právě jejich automobily stanou terčem zájmu zloděje. Každý cenný předmět viditelně umístěný ve vozidle působí na pachatele jako magnet a vozidlo nemusí ochránit ani skutečnost, že je vybaveno autoalarmem, parkuje na poměrně frekventovaném a dobře osvětleném místě apod. Cílem projektu je upozornit na toto riziko. Projekt vlastní ochrannou známku.

V rámci tohoto projektu tedy především Policie ČR upozorňujeme řidiče, aby neposkytovali pachatelům trestné činnosti zbytečné příležitosti ke krádežím, neboť pokud pachatelé zahlédnou v kabině automobilu atraktivní předměty, jako jsou mobily, různé kufříky, kabely, oblečení, autorádia apod., bývá pro ně otázkou několika vteřin, aby vnikli do auta a tyto věci odcizili.

Obrázek č. 4: Ukázka loga projektu „Auto není trezor“

K upozorňování řidičů se využívá informačních cedulí s logem akce na různých místech, především na parkovištích ve městech a před nákupními centry.

Obrázek č. 5: Ukázka umístění informačních cedulí „Auto není trezor“

Projekt "Auto není trezor" je také založen na vyvěšení papírového závěsu, který slouží k označení vozidla. Řidič dává pověšením závěsu na vnitřní zpětné zrcátko, případně položením na palubní desku, srozumitelně najevo, že ve vozidle neponechal bez dozoru cenné předměty. Z druhé strany závěsu je navíc v bodech vyznačen návod, podle kterého lze snadno postupovat, pokud se řidič stane účastníkem dopravní nehody.

Obrázek č. 6: Ukázka závěsu

Na projektu, který odstartoval v roce 2000, spolupracovala preventivně informační skupina s Mezinárodní policejní asociací IPA. Celkem bylo za 50 000 Kč vyrobeno přes 8 000 ks závěsů. Akce byla načasována do období předvánočních nákupů a byla spuštěna v rámci teritoria správy Jihomoravského kraje (na 14 okresech JmK a také na okrese Vsetín). Část závěsů byla také využita při kontrolách na parkovištích před nákupními centry, kdy je řidiči obdrželi přímo z rukou policejních hlídek, část potom bude občanům k dispozici na preventivně informačních skupinách jednotlivých okresních (městského) ředitelství Policie ČR.

Celkový přínos tohoto preventivní programu hodnotím kladně, jde o *dobrý nápad* a *účelné zaměření akce na potencionální oběti* trestného činu krádeže věcí z automobilu.

Co ovšem už *nepovažuji za příliš povedené je informační dosah této akce*, tedy *počet míst, kde je umístěno upozornění, počet a variabilita zapojených subjektů* a *frekvence pořádání akcí v rámci programu „Auto není trezor“*. Informační *letáčky jsou k dispozici v současné době jen na služebnách Policie ČR, sporadicky jsou*

rozdávány v terénu. Cedule „Auto není trezor“ jsou rozmístěny zřídka a nepoutají příliš velkou pozornost. Chybí zde například větší spolupráce s nákupními středisky, která by se mohla více podílet na výchově svých návštěvníků v oblasti prevence proti krádežím věcí z aut. Také tematicky zaměřené regionální akce na prevenci v rámci projektu „Auto není trezor“ jsou pořádány spíše nárazově většinou okolo vánoc, schází pravidelnost působení na občany Jihomoravského kraje.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Pro zvýšení efektivnosti preventivního programu zaměřeného na krádeže věcí z automobilů bych pro Jihomoravský kraj navrhoval následující řešení:

- *v rámci projektu „Auto není trezor“ zvýšit počet míst s upozorňující cedulí ve městech Jihomoravského kraje, zvýšit počet míst kde bude k dispozici letáček*
- *v rámci prevence krádeží motorových vozidel a krádeží věcí z aut umístit ve městech Jihomoravského kraje velké billboardy, citylighty a varovné nápisy s touto tematikou*
- *navázat spolupráci s velkými nákupními centry a umístit na jejich parkovištích informační cedule „Auto není trezor“, dále v prostorech nákupních center rozmístit stojany s informačními letáky, brožurkami atd.*
- *zapojit do projektu další subjekty jako autosalóny, autobazary, pojišťovny, banky, autoškoly atd., jejich prostřednictvím distribuovat informační letáčky, v jejich prostorech upozorňovat cedulemi „Auto není trezor“*
- *pořádání pravidelných tematicky zaměřených akcí Policie ČR a programu „Auto není trezor“, nejlépe alespoň čtvrtletně se k tomuto problému vracet a ve spolupráci s městskou policií informovat občany Jihomoravského kraje v terénu, tedy na parkovištích ve městech i před nákupními centry.*

VLASTNÍ NÁVRHY NOVÝCH VÝCHOVNÝCH A PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ

Jelikož jsem se v rámci své profesní praxe několik let zabýval problematikou krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel, dovoluji si zpracovat několik návrhů, které by dle mého názoru mohly pomoci občanům Jihomoravského kraje čelit této trestné činnosti a které by mohli podpořit výchovné a preventivní

působení v Jihomoravském kraji. V neposlední řadě by tato opatření podpořila každodenní práci obzvláště Policie ČR na poli boje s kriminalitou krádeží motorových vozidel a věcí z automobilů.

Jak jsem již v této diplomové práci uváděl ***velkým fenoménem a novým trendem na poli krádeže věcí z automobilů je soustředění se této činnosti a zločineckých band kolem dálnice D1, na odpočívadlech a parkovištích kolem této dopravní tepny Jihomoravského kraje.*** Oběťmi těchto gangů se stávají zaparkované nákladní a osobní vozy a také „napálení“ projíždějící po dálnici. Tyto gangy nejen kradou věci ze zaparkovaných aut, ale také vychytralým způsobem kradou věci při opravách např. propíchnuté pneumatiky, kterou sami předtím způsobili a poté co nevědomému majiteli nabídnou pomoc, drze využijí jeho nepozornosti při opravě a okradou ho. Z neuzamčených vozidel tak mizí velké peněžní obnosy, notebooky, platební karty, elektronika, mobilní telefony, GPS zařízení a další.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Jelikož se tento problém týká nejen přímo občanů Jihomoravského kraje, ale také jeho návštěvníků či jen projíždějících považují za nutné tomuto rozšiřujícímu trendu se bránit. Za nejúčelnější považují řešit tento problém pomocí kampaně určené a zaměřené právě na dálnici D1, přílehlé parkoviště a odpočívadla. Pokud bude pro všechny projíždějící po dálnici D1 Jihomoravským krajem k dispozici dostatek upozornění a informací, nebude docházet k tolika případům, kdy se nechají lidé napálit a okrást.

Navrhuji proto:

- ***rozmístit kolem dálnice D1 v Jihomoravském kraji billboardovou kampaň upozorňující na danou problematiku***, upozorňující na praktiky gangu a ukazující jak se preventivně chránit jednoduchými radami jako zavolat pomoc při náhodném defektu (asistenční služby), při výměně kola zamknout automobil, dávat pozor na kolem se ochomítající podezřelé osoby atd.,
- ***na odpočívadlech a parkovištích kolem dálnice D1 umístit informační cedule s upozorněním na hrozící krádeže věcí z automobilů.***

Také již v této práci zmiňované a časté také bývají *krádeže věcí z aut s prvkem organizovanosti*. Pachatelé si nenápadně *vytipují svou oběť v bance, na poště či ve směnárně. Tuto oběť*, o které ví, že u sebe má větší obnos peněz *sledují a ve vhodný okamžik využijí své příležitosti*. I zde většinou využijí například finty s píchnutou pneumatikou a při pomoci s výměnou kola využijí situace a oběť okradou, často bez větší námahy a bez povšimnutí.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

Vyjma výše navrhované informační billboardové kampaně kolem dálnice D1 *navrhují vytvořit projekt spolupráce Police ČR* se subjekty kde jsou oběti vytipovávány, tedy spolupráce *s bankami, směnárnami, poštami a dalšími*. Tady by velmi pomohlo *umístění jakéhokoliv upozornění*, aby se občané ujistili, že nejsou sledováni, aby více dbali na bezpečnost když při sobě mají větší obnos peněz, aby se nenechali napálit jednoduchými triky při kterých je pachatelé okradou.

Jednoduše by stačilo:

- *v rizikových subjektech*, tedy např. bankách, *umístit varovné letáčky, cedule a informace jak lze tomuto nebezpečí preventivně předcházet*,
- *na přepážkách vylepit varovné nálepky*.

ZÁVĚR

Pro každého člověka patří pocit bezpečí mezi nejzákladnější lidské potřeby a na druhé straně strach z kriminality na první místo mezi obavami. Chybí-li pocit bezpečí dlouhodobě, výrazně se znehodnocuje život každého z nás.

Krádeže motorových vozidel spolu s krádežemi věcí z nich a krádežemi součástek představují téměř ¼ celkové kriminality v Jihomoravském kraji a přes 30% majetkové kriminality. Jedná se tedy vážný problém kdy je více jak sedm tisíc lidí ročně vystaveno této trestné činnosti a viktimizaci obětí krádeže motorového vozidla či krádeže věcí z aut.

Tyto skutečnosti byly důvodem proč jsem se rozhodl zpracovat diplomovou práci na téma „Otázky viktimizace: stát a oběť trestného činu“. Jelikož se jedná o téma obsáhlé *koncentroval jsem se na viktimizaci obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel v rámci Jihomoravského kraje.*

V Jihomoravském kraji je výše uvedená trestná činnost dílem jednotlivců, ale v některých případech vykazuje i prvky organizovanosti. Obzvláště v poslední době se objevují nové trendy v oblasti krádeží věcí z motorových vozidel, kdy se lidé stávají oběťmi dobře organizovaných zločineckých skupin a jejich drzosti.

Velmi významnou roli v boji proti tomuto problému hraje výchovná a preventivní politika uplatňovaná v Jihomoravském kraji. Proto je součástí této diplomové práce nejen výzkum viktimizace, ale také analýza výchovné činnosti a prevence vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji.

Z provedené analýzy současného stavu plyne mé *kladné hodnocení sociální a situační prevence v oblasti krádeží motorových vozidel a krádeží aut v Jihomoravském kraji.* V Jihomoravském kraji je *dostatek výchovných vlivů působících nejen jako prevence sociální či situační pro potencionální oběti*, ale také *dostatek sociální prevence a výchovy jako nástroj předcházení vzniku trestné činnosti krádeží vozidel a věcí z automobilů.* Oproti tomu prevenci informační považuji za přinejmenším nedostatečnou. Po zhodnocení existujících preventivně – informačních programů v Jihomoravském kraji jsem shledal nemalé *mezery a nedostatky na poli vzdělávání a přípravy odborníků v oblasti viktimizace, ve vedení informační kampaně stávajících preventivních akcí a v neposlední řadě v kvantitě preventivních opatření.* Na základě zjištěných faktů jsem pak nastínil několik návrhů a doporučil některá možná opatření,

kteře by *kteře budou v praxi znamenat větší efektivitu* těchto výchovných a preventivních aktivit v rámci Jihomoravského kraje.

Mezi navrhovaná zlepšení patřilo například *zpracování výzkumu viktimizace v rámci Jihomoravského kraje* s důrazem na výzkum sekundární viktimizace a rozdělení na jednotlivé kategorie trestných činů. Na školách a fakultách, které vzdělávají a vychovávají budoucí odborníky pro oblast sociální či policejní práce *zavést předmět Viktimologie*, jako samostatné vědní disciplíny. Dále by mohly být *pořádány v gesci kraje a ve spolupráci s Policií ČR různé semináře a přednášky týkající se tématu viktimizace obětí*. Co se týče nedostatečné distribuce existujících materiálů navrhuji šířit publikace týkající se prevence před krádežemi automobilů a věcí z aut více způsoby, například *vkládáním do novin vycházejících v Jihomoravském kraji, vkládáním do zpravodajů Jihomoravského kraje a obcí v JMK nebo distribucí prostřednictvím ponechání informačních pultů s těmito publikacemi na pojišťovnách, v autosalónech, v autobazarech atd.* Co se týče dalšího informování občanů Jihomoravského kraje v oblasti krádeží motorových vozidel a věcí z aut, navrhuji využít dalších dosud nepoužívaných informačních prostředků jako *pravidelné články v místních novinách, informování občanů o nebezpečí a možné prevenci před krádeží motorového vozidla a věcí z aut prostřednictvím místních a obecních rozhlasů, nepravidelné informování ve vysílání regionálních veřejnoprávních i soukromých rozhlasových a televizních stanicích, promítání videokazet a DVD zabývajících se prevencí krádeží motorových vozidel a věcí z* na vhodných veřejných místech jako například při čekání na odborech dopravy měst a obcí, na obecních úřadech, na poštách, v autoškolách atd., *tvorba tématicky zaměřených www stránek* nebo v neposlední řadě by Jihomoravský kraj ve spolupráci s Policií mohl pořádat odborná pojednání či diskuse na téma prevence proti krádežím aut a věcí z vozidel. Pro zvýšení efektivnosti preventivního programu zaměřeného na krádeže věcí z automobilů bych pro Jihomoravský kraj navrhoval v rámci projektu „Auto není trezor“ *zvýšit počet míst s upozorňující cedulí ve městech Jihomoravského kraje, zvýšit počet míst kde bude k dispozici letáček* a dále v rámci prevence krádeží motorových vozidel a krádeží věcí z aut *umístit ve městech Jihomoravského kraje velké billboardy, citylighty a varovné nápisy s touto tematikou*. Je také třeba *navázat spolupráci s velkými nákupními centry a umístit na jejich parkovištích informační cedule „Auto není trezor“*, dále v

prostorách nákupních centrech *rozmístit stojany s informačními letáky, brožurkami atd.* Za důležité také považuji *zapojit do projektu další subjekty jako* autosalóny, autobazary, pojišťovny, banky, autoškoly atd., *jejich prostřednictvím distribuovat informační letáky, v jejich prostorech upozorňovat cedulemi „Auto není trezor“.* Také *pořádání pravidelných tematicky zaměřených akcí Policie ČR a programu „Auto není trezor“*, nejlépe alespoň čtvrtletně je z mého pohledu více než přínosné, jelikož je třeba se k tomuto problému vracet pravidelně.

Také jsem *navrhl nové aktivity*, které dle mého názoru na území Jihomoravského kraje chybí a přitom by jejich realizace významně přispěla k výchově a prevenci proti krádežím motorových vozidel a věcí z aut. Navrhuji *rozmístit kolem dálnice D1 v Jihomoravském kraji billboardovou kampaň upozorňující na danou problematiku krádeží věcí z aut*, upozorňující na praktiky gangu a ukazující jak se preventivně chránit jednoduchými radami. Také bych doporučoval *umístit informační cedule s upozorněním na hrozící krádeže věcí z automobilů na odpočívadlech a parkovištích kolem dálnice D1.* Proti již zmiňovaným krádežím věcí z aut s prvkem organizovanosti bych vyjma informační billboardové kampaně kolem dálnice D1 *navrhl vytvořit projekt spolupráce Policie ČR se subjekty kde jsou oběti vytipovávány, tedy spolupráce s bankami, směnárny, poštami a dalšími.* Tady by velmi pomohlo *umístění jakéhokoliv upozornění ve formě varovných letáčků, cedulí a informací jak lze tomuto nebezpečí preventivně předcházet*, stačilo by třeba *na přepážkách vylepit varovné nálepky.*

Pokud bych měl hodnotit cíle vytýčené v úvodu, jsem přesvědčen o tom, že se mi podařily naplnit. Poznatky získané zpracováním diplomové práce podávají zpětnou vazbu o stavu viktimizace obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do aut v Jihomoravském kraji, o výchovném působení a systému prevence proti vybrané trestné činnosti v rámci Jihomoravského kraje a v neposlední řadě tyto poznatky vedly k formulaci návrhů na zlepšení stávající situace.

ANOTACE

Obsahem této diplomové práce je analýza viktimizace obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel v rámci Jihomoravského kraje a zhodnocení výchovné činnosti a prevence vybrané trestné činnosti na území Jihomoravského kraje.

KLÍČOVÁ SLOVA

Viktimologie, viktimizace, prevence, výchova, oběť, trestný čin, krádež, vloupání, stát, kraj, policie.

ANNOTATION

The object matter of this diploma thesis is to analyse victimization of vehicle stealing and car-breaking in the Southbohemian region and educational activity and prevention evaluation.

KEYWORDS

Victimology, victimization, prevention, education, victim, delict, steal, break in, country, region, police.

RESUMÉ

Diplomovou práci na téma „Otázky viktimizace: stát a oběť trestného činu“ jsem si zvolil nejen proto, že prostřednictvím své dlouholeté činnosti na oddělení služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, Správy Jihomoravského kraje, jsem měl možnost zabývat se problematikou krádeží motorových vozidel a věcí z aut, ale také z toho důvodu, že se jedná o oblast, s kterou mám zkušenosti jako civilní občan.

Cílem práce je analýza viktimizace obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel v rámci Jihomoravského kraje a zhodnocení výchovné činnosti a prevence vybrané trestné činnosti na území Jihomoravského kraje.

Práci jsem rozčlenil do dvou kapitol vystihujících základní teoretické poznatky a praktickou část.

První kapitola vymezuje základní pojmy z oblasti viktimologie a viktimizace obětí, definuje pojem trestného činu a zabývá se problematikou výchovy a prevence jako procesu vedoucího k předcházení trestné činnosti.

Druhá kapitola, tedy praktická část analyzuje viktimizaci obětí krádeží motorových vozidel a vloupání do motorových vozidel v rámci Jihomoravského kraje. Důležitou součástí je analýza stavu vybrané trestné činnosti v Jihomoravském kraji, následuje výzkum viktimizace obětí krádeže automobilů a krádeže věcí z aut v Jihomoravském kraji, stěžejní je analýza výchovné činnosti a prevence trestné činnosti krádeží automobilů a věcí z vozidel v Jihomoravském kraji, která se blíže zaměřuje na zhodnocení informační prevence. Následně jsou formulovány návrhy na zlepšení současné situace spolu s vlastními návrhy nových výchovných a preventivních programů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vyd. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN: 978-80-247-2014-2.

DIVÁČKÁ, Ilona. *Vodopád.cz: Vše nejen o psychiatrii* [online]. 2000 [cit. 2009-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodopad.cz/c36.htm>>.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. 831 s. ISBN: 978-80-7201-696-9.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN: 978-80-7367-383-3.

Portál veřejné správy: Trestní zákon 140/1961 Sb. [online]. 2003-2009 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW:<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=&number2=&name=trestn%C3%AD+z%C3%A1kon&text=>>.

Problematika objasnování krádeží motorových vozidel v České republice. 2008. 24 s. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/kradeze_vozidla4557.pdf>.

Profesionální krádeže aut: zpověď zloděje aut o praktikách . *MUDr. Zbyněk Mlčoch* [online]. 2009 [cit. 2009-03-18]. Dostupný z WWW: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/auto-moto/profesionalni_kradeze_aut_zpoved_zlodeje_aut_o_praktikach.html>.

MARTINKOVÁ, Milada Martinková. *ZKUŠENOSTI OBYVATEL ČESKÉ REPUBLIKY S NĚKTERÝMI DELIKTY : výsledky viktimologického výzkumu*. Praha : INSTITUT

PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI, 2007. 88 s. Text neprošel jazykovou korekturou a je určen pro studijní účely.

MATOUŠEK, Oldřich. *Mládež a delikvence*. 1.vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. 527 s. ISBN: 978-80-7357-377-5.

Trestný čin. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2004 [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestn%C3%BD_%C4%8Din#Souvisej.C3.ADc.C3.AD_.C4.8DI.C3.A1nky>.

VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 210 s. ISBN: 80-7194-864-0.

ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie : Díl I. obecná část*. Policejní akademie České republiky. 3. upr. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4.

ZOUBKOVÁ, Ivana, MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex, 2004. 146 s. ISBN: 80-86795-05-5.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007 : (ve srovnání s rokem 2006). Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2008. 189 s.

SEZNAM ZKRATEK

Abs.	Absolutní
AŠSK	Asociace školských sportovních klubů
BK	Blansko
BM	Brno - město
BMW	Bayerische Motoren Werke (německý výrobce automobilů, motocyklů a motorů)
BO	Brno - venkov
BV	Břeclav
CD	Kompaktní disk (Compact Disc)
ČR	Česká republika
ČSTV	Český svaz tělesné výchovy
D1	Dálnice
DDM	Domy dětí a mládeže
DVD	Digital Video Disc (digitální datový optický nosič)
ETŘ	Elektronizace trestního a přestupkového řízení
EU	Evropská unie
GPS	Global Positioning System (Globální polohový družicový systém)
HO	Hodonín
IPA	Mezinárodní policejní asociací
IMS	Institut mezioborových studií
JI	Jihlava
JMK	Jihomoravský kraj
KM	Kroměříž
MHD	Městská hromadná doprava
MKDS	Městských kamerový dohlížecí systém
OSN	Organizace spojených národů
PIN	Osobní identifikační číslo (Personal Identification Number)
PCO	Pult centralizované ochrany
RVPK	Republikový výbor pro prevenci kriminality
PMS	Probační a mediační služba

SOVA	Sdružení na ochranu vlastníků automobilů
SRN	Spolková republika Německo
STK	Státní technická kontrola
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats (Metoda identifikující silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby)
TR	Třebíč
UH	Uherské Hradiště
USA	Spojené státy americké (United States of America)
VS	Vsetín
VY	Vyškov
YMCA	Křesťanské sdružení mladých lidí (Young Men`s Christian Association)
ZL	Zlín
ZN	Znojmo
ZR	Žďár nad Sázavou

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Klasifikace strategie a opatření prevence kriminality.....	33
Tabulka č. 2: Vývoj kriminality v JmK v letech 2003 až 2007	38
Tabulka č. 3: Vývoj celkové kriminality v JmK v letech 2006 až 2008.....	39
Tabulka č. 4: Vývoj majetkové kriminality v JmK v letech 2006 až 2008	39
Tabulka č. 5: Krádeže vozidel v JmK v letech 2006 až 2008.....	40
Tabulka č. 6: Krádeže věcí z vozidel v JmK v letech 2006 až 2008	41
Tabulka č. 7: Subjektivní hodnocení závažnosti deliktu krádeže auta	52
Tabulka č. 8: Subjektivní hodnocení závažnosti deliktu krádeže věcí z aut.....	53
Tabulka č. 9: Názor oběti na chování úředníka. Srovnání situace dnes a před 10 lety. .	54
Tabulka č. 10: Názor respondentů na důvody kriminality v Jmk.....	55
Tabulka č. 11: Názor respondentů na podporu preventivních programů	56
Tabulka č. 12: SWOT analýza oblasti krádeži motorových vozidel	59

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Publikace Zabezpečení automobilů.....	70
Obrázek č. 2: Publikace Koupě ojetiny není riziková, pokud znáte tato pravidla.....	71
Obrázek č. 3: Brožurka „Zabezpečte si svá vozidla!“	71
Obrázek č. 4: Ukázka loga projektu „Auto není trezor“	74
Obrázek č. 5: Ukázka umístění informačních cedulí „Auto není trezor“	74
Obrázek č. 6: Ukázka závěsu	75

SOUHLAS S VYUŽITÍM DIPLOMOVÉ PRÁCE

Souhlasím s využitím práce nebo její části v publikacích školy a jejich akademických pracovníků nebo ve výzkumu školy s odkazem na zdroj informace v souladu se zákonem číslo 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.